

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS

EDUKOLOGIJOS INSTITUTAS

Dailės (dizaino specializacija) magistrantūros studijų programa

RASA MAINELIENĖ

INTERAKTYVI INSTALIACIJA „KARTU“

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas prof. Giedrius Šiukščius

Recenzentas doc. Adas Toleikis

Darbas originalus
(studento parašas)

Šiauliai, 2020

ŠIAULIAI UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATION

Student of art (design specialization) study program

RASA MAINELIENĖ

INTERACTIVE INSTALLATION „TOGETHER“

Master thesis

Thesis supervisor prof. Giedrius Šiukščius

Reviewer doc. Adas Toleikis

Work is original
(student's signature)

Šiauliai, 2020

SANTRAUKA

Rasa Mainelienė

Interaktyvi instaliacija „Kartu“

Išmaniosios technologijos yra neatsiejama mūsų kasdienybės dalis. Medijos kartu su menu tapo savaime suprantamu dalyku. Jų pagalba meno raiška įgauna naujas formas. Pasitelkus naujasias medijas žymiai padidėja meninės raiškos galimybės. Medija – fotografija, videografija, dizainas ir kt. Šių laikų menininkai pasitelkia naujasias technologijas bendradarbiaudami su įvairių sričių specialistais apjungia mokslą ir meną. Tai komunikacijos ir meno sintezė. Interaktyvumo dėka menas jau nėra „praeinamas“ dalykas jame būtina sudalyvauti. Dalyvavimas meno procese teikia grįžtamąjį ryšį. Interaktyvumas praplečia meno instaliacijos įgyvendinimo galimybes.

Garsas skirstomas į tonus ir triukšmus. Garsai skatina ir žadina žmogaus emocijas ir jausmus, sukelia asociacijas ir prisiminimus. Garso menas – įvairiapusė meno sritis, kurioje pagrindinis yra garsas. Garsinė instaliacija yra viena iš garso meno rūšių. Šio tipo instaliacijose pasitelkiami įvairūs interaktyvūs techniniai sprendimai.

Globalėjantis pasaulis ir vartotojiškumas meta nemažai iššūkių mūsų vertybėms. Atsiradus vis didesniems visuomenės vartojimo poreikiams nebeatsižvelgiame į savo vidinį pasaulį. Mažai bendraujame ir nebesidžiaugiame mažais, bet labai svarbiais dalykais. Vienišumas dažnai mus stumia į socialinę izoliaciją, dėl to nebepatenkinami mūsų emociniai poreikiai.

Šių laikų menininkai laviruodami tarp meno, mokslo ir technologijų, skatina žiūrovą tiesiogiai dalyvauti ir įtakoti meno procesą. Dėl to buvo nuspręsta kurti interaktyvią instaliaciją, kurioje stebėtojas taptų aktyviu meno dalyviu. Taip pat susimąstytų apie mūsų visuomenėje iškylančias bendravimo problemas. Atkreiptų dėmesį ir pajustų šiltus jausmus dalyvaujant šioje meno instaliacijoje. Sukurtą instaliaciją sudaro garsas, vaizdas ir prisilietimas. Instaliacijai kurti buvo atliekamas kūrybinis eksperimentas, bei priimami inovatyvūs techniniai sprendimai. Taip kuriama unikali sintezė tarp mokslo, meno ir žiūrovo.

SUMMARY

Rasa Maineliėnė

Interactive installation „Together“

Nowadays, the smart technologies are the important part of the daily life. The media combined with the art is nothing special anymore. The new forms of the art are achieved by using it. The novel media broadens the ability to express things through the art. The media – photography, videography, design etc. The artists these days combine the science and art by collaborating with the various specialists from different fields and using the modern technologies. That is the synthesis of the communication and the art. Using the interactivity, the art itself is not just the „walk through“ thing anymore, people have to participate in it and the participant give the feedback. The interactivity gives more opportunities to fulfil the various new art installations.

The sound is divided into the tones and the noise. Different sounds trigger the different emotions and feelings of the persons, they evoke associations and the memories. The art of sound – the versatile field of the art and the sound itself is the core part. The installation of the sound is one of the kinds of the art of sound. The various interactive technical solutions are incorporated into this type of the installations.

The globalization and the consumption bring many challenges for our values. The more we tend to consume, the less attention is paid for our inner world. We do not communicate with each other as much as we used to and the small thing do not make us happy anymore even they are very important. The loneliness often turns into the social isolation and this way the emotional needs are not fulfilled no more.

The modern artists encourage the viewers to directly participate and make impact to the process of the art by working in-between the art, science and technology. Therefore, it was decided to create the art installation, in which the spectator would be the part of the art. Moreover, the participant would be encouraged to face the problems of the proper communication existing in our society. Also, the emotional state would be touched, and the person should notice that by participating in this art installation. It consists of the sound, image and touch. The creative experiment was performed and the innovative technical solutions were exploited for this art installation. In this way, the unique synthesis between science, art and spectator is established.

TURINYS

ĮVADAS	6
1. NAUJŪJŲ MEDIJŲ SAMPRATA	8
1.1 Naujųjų medijų principai	9
1.2. Naujųjų medijų naujumas	10
2. MEDIJŲ MENAS	11
2.1. Interaktyvumas.....	12
2.2. Garso samprata ir reikšmė žmogaus organizmui	13
2.3. Psichologinė ir fiziologinė garsų įtaka.....	14
3. GARSO MENO SAMPRATA.....	15
3.1. Garsinė instaliacija.....	16
4. VERTYBIŲ SAMPRATA IR VIENIŠUMO PROBLEMA.....	17
5. LIETUVOS MEDIJŲ MENO KŪRĖJAI	19
6. UŽSIENIO MEDIJŲ MENO KŪRĖJAI	24
7. SUKURTOS INTERAKTYVIOS INSTALIACIJOS „KARTU“ KONCEPCIJA.....	28
8. INTERAKTYVIOS INSTALIACIJOS ĮGYVENDINIMO ETAPAI	29
8.1. Eskizų analizė	29
8.2. Garso meno instaliacija, eksperimentas „Girdėti meną“	33
8. 3. Kilimėlių eskizai	35
9. INSTALIACIJĄ SUDARO	36
9.1. Vaizdas.....	36
9.2. Prisilietimas	44
9.3. Garsas.....	47
10. INTERAKTYVIOS INSTALIACIJOS „KARTU“ EKSPONAVIMO PLANAS.....	49
10.1. Pristatomasis video reportažas	50
IŠVADOS.....	51
NAUDOTA LITERATŪRA	52
PAVEIKSLĖLIŲ SĄRAŠAS.....	55

ĮVADAS

Tyrimo aktualumas. Jau nebeįmanoma šiuolaikinio meno kūrinio laikyti tiesiog savaimė suprantamu ir „praeinamu“ dalyku. Šiandien jis yra tai, ką reikia išgyventi, suprasti ir jame dalyvauti. Menas vis labiau sąveikauja su naujosios technologijomis, kurios vis greičiau užvaldo mūsų kasdienybę. Be naujų technologijų nebeįsivaizduojame savo kasdienybės, todėl ir menas kartu su naujosios technologijomis tapo savaimė suprantamu dalyku. Naujosios medijos - meno ir technologijų sąveikos rezultatas. Jos naikina ribas tarp meno ir visuomenės, kuria naują estetiką.

Tyrimo naujumas. Drauge su menu tobulėja būdai ir priemonės perteikti meno kūrinio mintį, pačiam stebėtojų įsitraukti į meninę veiklą, tapti meno kūrinio dalimi. Tuo tarpu menininkai turi daugiau galimybių savo kūrybiškumui išreikšti. Menas, mokslas ir technologijos tapo neatskiriami vienas nuo kito. Todėl, siekiant meno kūrinį pateikti taip, kad šis sulauktų didesnio auditorijos dėmesio, šiais laikais siekiama diegti kuo daugiau interaktyvumo, o meno instaliacijas interpretuoti ir kurti orientuotas į aktyvią žiūrovų veiklą.

Problema. Esame informacijos ir žinių visuomenė. Pasaulio tobulėjimas, informacijos gausa, technologijų raida yra mus supančio pasaulio dalis. Gyvenimas greitame informacijos ir kismo pasaulyje neretai iškelia ir nemokėjimo prisitaikyti problemą, vadinamąją diskriminaciją. Kultūriniai ir visuomenės pokyčiai vis labiau sunkina individo vidinį bei dvasinį gyvenimą. Globalėjantis pasaulis meta vis daugiau iššūkių individo vidinėms vertybėms.

Kita nemažiau aktuali problema yra tai, kad dažnai menininkai nebegali vien tik savo pačių įgūdžiais ir tradicinėmis meninės raiškos priemonėmis kurti skirtingos raiškos meno kūrinius. Tam į pagalbą dažnai pakviečiami skirtingų sričių specialistai. Viena yra sukurti tapybos, grafikos ar dizaino darbą, bet visai kas kita yra sukurti interaktyvų meno kūrinį, kuris įtrauktų stebėtoją ir sukeltų tam tikras emocijas.

Tyrimo tikslas: Sukurti interaktyvią instaliaciją.

Tyrimo uždaviniai:

- Aptarti naujųjų medijų sampratą, naujumą ir pagrindinius principus;
- Išanalizuoti Medijų meno sąvoką;
- Aprašyti garso meno sąvoką ir garsinę instaliaciją;
- Apžvelgti garso fiziologinę ir psichologinę įtaką žmogaus organizmui;
- Trumpai išanalizuoti šiuolaikinių vertybių ir vienišumo problemą;
- Atlikti Lietuvos ir užsienio menininkų interaktyvių meno instaliacijų analizę.
- Išanalizavus Lietuvos ir užsienio menininkų sukurtas interaktyvias instaliacijas atlikti kūrybinius eskizus ir trumpai juos aprašyti. Numatyti instaliacijos sudedamąsias dalis.
- Numatyti interaktyvios instaliacijos „Kartu“ veikimo principus.
- Išbandyti turimas technines priemones atliekant interaktyvią instaliaciją, eksperimentą gyvoje aplinkoje.
- Numatyti interaktyvios instaliacijos kūrybinius ir gamybos etapus, teisingai pasirinkti medžiagas ir priemones.
- Trumpai aptarti sukurtos interaktyvios instaliacijos „Kartu“ reikšmę.
- Numatyti tolimesnes preliminarias instaliacijos naudojimo galimybes pasitelkus jos veikimo principus.

Tyrimo metodai: Literatūros analizė, praktinės patirties pritaikymas, sintezė, modeliavimas.

1. NAUJŪJŪ MEDIJŪ SAMPRATA

Žodis „medijas“ [lot. *medium* – vidurys], sen. Indoeuropiečių kalbų veiksmazodžių rūšis, išlikusi hetitų, graikų, indoiranėnų ir tochanų kalbose, savo reikšme artima liet. K. sangražinei veiksmazodžio formai.¹ yra lotyniškos-graikiškos (lot. *medium*, gr. *meson*) kilmės ir reiškia „vidurį, viešumą, bendrumą ir bendrą kelią“. Taip pat reiškia visuomenės informavimo priemonę ir žiniasklaidą.² Vikipedija teigia, kad: „Medija arba *mediumas* (dgs. medijos) – plačiąja prasme tai komunikacijos priemonė, perduodanti informaciją. Medija gali būti fotografija, kinas, videoteknologija, internetas. Medijomis vadinamos tokios komunikacijos priemonės, kurios turi technologinę prigimtį, dar vadinamą aparatu.“³

Pasak L. Nevinskaitės, „*medijos*“ – tai komunikacijos priemonės arba kanalai, naudojami saugoti ar perduoti informaciją⁴. Nors kai kuriuose kontekstuose tinka šie terminai, medijų sąvoka dažnai vartojama ir nagrinėjant komunikacijos priemones pačių medijų teorijų aspektu – analizuojant komunikacijos kanalų savybes ir kaip tos savybės skiria vienas medijas nuo kitų, kokį poveikį daro visuomenei kultūriniu, socialiniu, ekonominiu ir kitais požiūriais. (Nevinskaitė, 2011)

M. McLuhanas dažnai vadinamas medijų guru, XX amžiaus mokslo žvaigžde, pasiūliusiu naujus medijų tyrinėjimo metodus, modernias technologijas susiejęs su žmonijos komunikacine patirtimi.⁵ Medijas įvardija kaip pranešimą, mūsų galimybių pratęsimą, kompiuteris kaip žmogaus smegenų tęsinys|“ M. McLuhanas bene pirmasis fiksuoja medijų raidoje vykstantį procesą, kai nuo pasyvios medijų vartotojo / žiūrovo sąmonės pamažu pereinama prie aktyvesnės medijų vartotojo sąmonės veiklos raiškos eksplicitinės komunikacijos požiūriu⁶.

M. McLuhanas suskirstė medijas į karštas ir šaltas. Ant jo: „Bet kuri karšta medija reiškia mažesnį dalyvavimą, nei vėsi medija. Karštą mediją – kiną, nuo vėsios medijos – televizijos skiria esminis principas. Karšta medija yra, ta, kuri vieną juslę pratęsia „didele apibrėžtimi“. Didelė apibrėžtis yra būklė kupina informacijos“ Taigi bet kuri karšta medija reiškia mažesnį dalyvavimą, nei vėsi medija. Todėl galima teigti kad karšta ir šalta medijos skirtingai veikia vartotoją.

¹ Tarptautinių žodžių žodynas. 2005, Vilnius

² Olimpija Armalytė „Anglų kalbos mokomasis žodynas“ 1997, Vilnius p. 396

³ „Media“ [Interaktyvus] <https://lt.wikipedia.org/wiki/Media> [Žiūrėta 2018 10 22]

⁴ NEVINSKAITĖ, Laima. Siuolaikinės medijos ir masinės komunikacijos teorija. Vilnius, „Petro Ofsetas“, 2011 p. 14

⁵ „Marshallo mcluhano galaktika“ [Interaktyvus]

<http://www.universitetozurnalistas.kf.vu.lt/2011/08/marshallo-mcluhano-galaktika/> [žiūrėta: 2018 10 22]

⁶ (Cfr. MCLUHAN, Marshall. Kaip suprasti medijas: žmogaus tęsiniai. Vilnius, 2003.) (Andrius Gudauskas. NAUJŪJŪ MEDIJŪ VARTOTOJAS-KŪRĖJAS IR KINEMATOGRAFINIS MĄSTYMAS“ Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas Universiteto g. 3, LT-01513 Vilnius, Lietuva).

Anot Bolter ir Grusin (2000) „medija yra tai kas pataiso“ Jų teigimu, visos naujosios medijos veikia senųjų medijų “taisymo” principu, t. y. jos pakeičia ir performuoja medijas turinio ir formos atžvilgiu ⁷.

Senąją mediją nuo naujosios medijos galima atskirti pasitelkus Manovich (2009) siūlomus penkis medijos vertinimo kriterijus: skaitmeninę reprezentaciją, moduliškumą, automatiką, kintamumą ir kultūrinį transkodavimą ⁸.

1.1 Naujų medijų principai

Skaitmeninė reprezentacija - Skaitmenizavimas, kompiuteriais sukurtų medijų objektų kilmė yra skaitmeninė. Medija tampa kompiuteriniais duomenimis.

Moduliškumas - Naujų medijų objektas visada išlaiko tą pačią modulinę struktūrą. Medijų elementai t.y. vaizdai, formos, garsai ar įvykiai yra reprezentuojami kaip pikselių, simbolių rinkiniai. Nors šie elementai yra jungiami į didesnius objektus, jie visgi išlaiko savo individualumą.

Automatika - Dalinis žmogaus išstūmimas iš kūrybinio proceso, programų pagalba žmogui palengvinamas kūrybos procesas, vaizdai ir garsai apdorojami automatiškai.

Kintamumas - Naujų medijų objekto begalinis kintamumas ir galimybė egzistuoti skirtingose versijose. Vietoje identiškų kopijų objektas pasklinda skirtingų versijų pavidalu. Moduliškumo principo pagalba šias objekto versijas sukonstruoja pats kompiuteris.

Transkodavimas - medijų objekto pavertimas kitu formatu, žmogiškojo ir kompiuterinio pasaulio prasmų derinys, samplaika ⁹.

Apibendrinant galima teigti, kad senosios medijos tampa naujomis, kai įgyja: skaitmeninį kodą, modulinę struktūrą, jos kūrimas tampa automatizuotas, ir reprodukcijų skaičius gali būti begalinis. Medijų identitetas per pastarąjį šimtmetį pakito labai stipriai, tačiau McLuhan (1964) nesiėmė šio virsmo vertinti, jis tiesiog teigė, kad tiek senosios, tiek naujosios medijos buvo ir bus “natūralūs žmogaus tęsiniai”.

⁷ Bolter, David; Grusin, Richard, Remediation: Understanding New Media, The MIT Press, 2000 p. 45

⁸ Lev Manovich. „Naujų medijų kalba“ VšĮ Mene. 2009 p. 97

⁹ Ten pat. p 118

1.2. Naujųjų medijų naujumas

Laima Navickaitė (2011) išskiria du skirtingus požiūrius apie naujųjų medijų naujumą.

Skaitmeninių medijų kritikai dažnai neigia, kad įvyko koks nors esmingesnis pokytis – pačiose medijose ar jų kuriamoje kultūroje. Taigi manoma, kad naujosiose medijose iš esmės nėra nieko naujo.

Skaitmeninių medijų šalininkai dažnai tvirtina, kad viskas pasikeitė, visuomenė juda link naujos skaitmeninės eros. Technologiniu požiūriu naujosios medijos laikomos iš esmės skirtingomis nuo senųjų¹⁰.

Apskritai nesutariama, ar naujosios medijos yra iš tiesų esmingai naujos, ar yra nuosekli senųjų medijų tęsa. Kiek supaprastinant išskiriamos dvi prieštaraujančios pozicijos (Scolari, 2009)¹¹.

¹⁰ Laima Nevinskaitė „Šiuolaikinės medijos ir masinės komunikacijos teorijos“ Mokomoji knyga. Vilnius, 2011 p. 19

¹¹ Scolari, C. A. Mapping Conversations about New Media: The Theoretical Field of Digital Communication. New Media Society, 2009 p. 19

2. MEDIJŲ MENAS

Vokiečių medijų teoretikas Knutas Hickethieris (2003) medijas grupuoja pagal jų funkcijas:

- Stebėjimo medijos – sustiprina žmogaus suvokimo organų galimybes;
- Fiksavimo ir apdorojimo medijos - „įrašo“ informaciją saugojimui ir apdorojimui;
- Perdavimo medijos – perduoda informaciją, pranešimus ir turinį laike ir erdvėje;
- komunikacijos medijos - Šių tipų kombinacija¹².

Menininkams atsirado naujų galimybių kūrybiškumui išreikšti. Šiuolaikiniai menininkai laviruoja tarp mokslo, meno ir technologijos. Meno daugiatarpiškumas neabejotinai yra aktualus šiandien. Menininkai išreiškia savo kūrybą įvairiose skaitmeninės kūrybos srityse (kine, fotografijoje, interaktyviame mene bei kt.). Dabar lankytojas, stebėtojas tampa vis labiau įtrauktas į meną. Šiandien jau nebeužtenka ateiti į meno parodą, pasižvalgyti ir išeiti. Kūrėjas siekia, kad jo menas būtų „pajaustas“, taigi stebėtojas ar lankytojas gali „prisiliesti“ prie meno.

Terminas „naujųjų medijų menas“ atsirado 9 - ojo dešimtmečio pabaigoje kaip tam tikro veiklų lauko apibūdinimas, ir ypač siejosi su „stalinės leidybos“ (angl. desktop publishing) pakilimu ir CD-ROM gamyba. Internetas į tai įtrauktas ganėtinai vėlai, nuo 1994-1995 metų, atsiradus „World Wide Web“. Naujųjų medijų menas pirmiausia yra platesnio „vizualinės kultūros“ lauko dalis. Naujųjų medijų meno atveju nebuvo – ir vis dar nėra – nei rinkos, nei galerijų, nei auditorijos, vos keletas kuratorių ir kritikų. Ir svarbiausia: nėra „suprematistinio“ polinkio elgtis lyg būtum avangarde. Čia trūksta istorinio patikimumo. Vietoj to egzistuoja stiprus nusiteikimas vykdyti „minorines“ praktikas pripažintų veiklų, tokių kaip kinas, vizualiniai menai, televizija, kompiuterinė animacija, žaidimai ir grafinis dizainas, šešėlyje.

Naujųjų medijų menas ieško naujų standartų ir meno formų. Jo pirminis tikslas nebūtinai yra sukurti amžinus universalius meno kūrinius. Užuot tai daręs, jis tiesia kelią būsimai kartai, kad ši galėtų laisvai naudotis naujai atrasta kalba – už naujųjų medijų meno konteksto ribų. Vien tik pradininkai supranta, kad norint parašyti poemą, pirma reikia sukurti kalbą¹³.

Kitais tariant medijų menas yra komunikacijos ir meno derinys. Pagrindinė problema - ribotas grįžtamasis ryšys. Medijų menas yra pastoviai kintantis, neturinti beveik nieko pastovaus. Medijos naikina atskirtį tarp meno ir komunikacijos. Medijų negalima apibūdinti kaip meno žanru. Šiais laikais menas tampa beribis. Dar viena problema yra tikimybė supainioti medijas su medžiaga ir L. Manovich aiškiai ir suprantamai nupasakoja kodėl reikėtų nepainoti amatiniško menininko su medijų menininku. L. Manovich teigia, kad „Ši painiava atsiranda dėl senos „amatiniškumo“

¹² Vytautas Michelkevičius „Medijų kultūros balsai – teorijos ir praktikos“ Vilnius MENE, 2009. P. 31

¹³ „Medijų menas“ [Interaktyvus] <https://giedregie.wordpress.com/2010/02/21/mediju-menas/> [Žiūrėta: 2018 10 21]

tradicijos mene. Jei žmogus gana ilgą laiką studijuoja ir/ar praktikuoja vieną medžiagą (molį) intensyvumo, greičio, naujosios estetikos paieškų vizijomis. 1913 m. savo darbe „Triukšmų menas: futuristinis manifestas“ jis ne tik atmata įprastą toninę sistemą, bet ir renkasi kitas medijas, taip išeidamas iš muzikinių žanrų ribų. Pateikdamas radikalias vizijas, jis teigia, kad „netgi nauja disonanso beprotybė pasieks savo akligatvį. Tam, kad tęstųsi, ateities muzika turi naudoti tramvajų vagonų, šniokščiančios minios triukšmus, automobilių variklius“¹⁴.

Nykstančios ribos tarp įvairių meninių disciplinų skatinimą (keramiką), dažus (tapybą) ir pan.), jis tampa tos srities ekspertu, kitaip sakant, įvaldo meną elgtis su ta medžiaga. Tačiau iš to atsirandančios amatininkiškos menininko sampratos nereikėtų painioti su medijų menininko samprata¹⁵.

2.1. Interaktyvumas

Viki žodynas teigia: interaktyvumas – Tai, kaip sąvoka vartojamas ne tik kalbant apie internetą, nes ir kitos priemonės (radijas, televizija) yra daugiau ar mažiau interaktyvios. Mokslininkai tyrinėja interaktyvumą, kaip vartotojų dalyvavimą, komunikaciją bei turinio kontrolę, arba kaip dvipusio arba daugialypio grįžtamojo ryšio indikatorių. Daugelis visuotinio voratinklio ypatybių suteikia naujo tipo galimybes perduoti informaciją vartotojams – vartotojai gali būti aktyvus, o ne pasyvus, informacijos priėmėjai.“¹⁶

Pagal L. Manovich (2009)¹⁷ interaktyvumas yra „atviras ir „uždaras“ interaktyvumas randasi tokiose meno formose kaip „performansai“, „happening‘ai“, „flashmob‘ai“ ir pan. Tai reiškia, kad menininką ir žiūrovą sieja tiesioginis ryšys, o žiūrovas šiose meno formose tampa kūrinio bendraautoriumi. „Uždaras“ interaktyvumas pastebimas medijų mene ir šiuo atveju (ypač internetinio meno atvejais) kūrinio autorius ir kūrinio suvokėjas neturi tiesioginio ryšio bei nesidalina jokių bendru komunikacijos kodu. Žiūrovas šiuo atveju nėra kūrinio bendraautorius. Taigi skiriami du interaktyvumo tipai yra susiję vienas su kitu. Pirmasis „atviras“ interaktyvumas pasėjo galimybę atsirasti antrą jam - „uždarui interaktyvumui“ Tačiau ir dabar interaktyvumas neturi būti siejamas tik su šiais dviem jų tipais.¹⁸

¹⁴ Bajarkevičius Tautvydas. Garso menas performatyviųjų naujų medijų praktikų kontekste. In: Acta Academiae Atrium Vilnensis. Vilnius: VDA leidykla 2007, p. 46

¹⁵ Michelkevičius V. Meno ir komunikacijos studijų sąveika: medijos ir medijų menas // Medijų studijos: filosofija, komunikacija, menas. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2007, p 65

¹⁶ Viki Žodynas [Interaktyvus] „Interaktyvumas“ (Prieiga per internetą) <https://lt.wiktionary.org/wiki/interaktyvumas> [Žiūrėta: 2018 10 21]

¹⁷ Lev Manovich. Naujų medijų kalba. Iš anglų kalbos vertė Tomas Čiučelis. Vilnius: Mene. 2009 p.131

¹⁸ Lev Manovich. Naujų medijų kalba. Iš anglų kalbos vertė Tomas Čiučelis. Vilnius: Mene. 2009 p.133

Vilniaus dailės akademijos studentė Martyna Stasiulionytė savo baigiamajame magistro studijų darbe (2013) išskiria dar du interaktyvumo tipus t, y „fizinį“ ir „mentalinį“¹⁹. Jos nuomone Fizinis interaktyvumas iš žiūrovo reikalauja tam tikrų fizinių pastangų, tiesioginio bendradarbiavimo, jis skatina stebėtoją / dalyvį savo judesiais prisijungti prie bendro kūrybinio proceso ir tapti kūrinio bendraautoriumi. Mentalinis interaktyvumas apeliuoja į žiūrovo atmintį bei mąstymą. Skatinamas interaktyviai dalyvauti, ne tik kūnas, bet ir protas. Pasitekus protines galias kūrinys suvokiamas. Abejais atvejais galima teigti kad stebėtojas įsitraukia į kūrinį ir tampa bendraautoriumi. Stebėtojas gali kontroliuoti įvykių seką, sumatyti kitus veiksmus ar pabaigą.

2.2. Garso samprata ir reikšmė žmogaus organizmui

Garsas tai, banga – erdvėje ir laike sklindantis trikdys, pernešantis energiją, pavyzdžiui, šviesos arba garso pavidalu, iš vieno taško į kitą. Visų pirma, reikėtų pažymėti, kad fizikos sritis nagrinėjanti garso reiškinius, vadinama akustika²⁰. Garsų priežastis yra mechaniniai erdvės virpesiai, nors jie paprastai yra nematomi. Tam, kad sklistų garsas, reikalinga tam tikra terpė, kaip oras, vanduo ar dujos. Garso šaltinis visada yra koks nors virpantis kūnas, sukeliantis aplinkoje mechanines bangas. Pasiėkusios žmogaus ausį, tos bangos sukelia jos viduje būgnelio priverstinius virpesius, ir žmogus tuomet junta garsą. Beorė erdvė neperduoda garso, todėl vakuume negali būti garso. Taigi, mechaninės bangos, sukeliančios žmogui garso pojūtį, vadinamos garso bangomis²¹.

Alvydas Lukys (2008) Garsus suskirstė į tonus ir triukšmus. Anot autoriaus „Tonas - tai periodinis harmoningas garsas, kurio amplitudė ir dažnis kinta tolygiai laiko atžvilgiu. Triukšmai yra patys įvairiausi garsai kurių tonas ir dažnis kinta netolygiai laiko atžvilgiu. Triukšmams priskiriami: aplodismentai girgždėjimas, kalbos priebalsės bei pagalbiniai elektroniniai garsai“²²

¹⁹ Martyna Stasiulionytė VDA Magistro darbas „ Interaktyvumo formos Lietuvos medijų meno kontekste“ Kaunas, 2013 p. 17

²⁰ (Akustika (gr. akustikos –klausos, girdėjimo) – 1.mokslas, tiriantis garso sukėlimą, sklidimą, sąveiką su medžiaga; 2.Kurios nors patalpos garso sklidimo, skambėjimo sąlygos, Tarptautinių žodžių žodynas 2005, Vilnius).

²¹ „Kokie infragarso šaltiniai gamtoje ir koks infragarso poveikis žmogui?“, [interaktyvus], 2008, http://www.arzinai.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=2546:infragarsopoveikis-zmogui&catid=65:fizika&Itemid=641 [žiūrėta 2018-10-21]

²² Alvydas Lukys „Medijų pagrindai“, VDA, 2008, p. 7

2.3. Psichologinė ir fiziologinė garsų įtaka

Taip pat išskiriama psichologinė ir fiziologinė garso įtaka žmogaus organizmui. Tyrimai rodo, kad garsai veikia sąmonę ir pasąmonę, žadina bei skatina fantaziją, pagreitina asociacijų dinamiką, atgaivina prisiminimus apie patirtus jausmus. Muzikos sukelta fantazija gražina sugebėjimą džiaugtis ir grožėtis. Per emocijas ir jausmus garsai veikia žmogaus psichines-intelektines funkcijas²³. Garsai taip pat žmogų veikia ir fiziologine prasme. Vienas iš pagrindinių garsų terapijos kūrėjų K. Keningas tvirtina, jog atskiri garso elementai turi įtakos skirtingoms fiziologinėms sistemoms: ritmas – motorikai; melodija – emocijoms; harmonija – vidaus organų veiklai. Dar 1880 m. rusų farmakologas I. Dogelis paskelbė darbą „Muzikos įtaka kraujo apytakai“, kuriame įrodė, kad klausantis muzikos keičiasi širdies ir kvėpavimo ritmas, arterinis kraujospūdis ir skeleto raumenų tonusas. Tai vaizdžiai aprašė 1893 m. Peterburgo fiziologijos prof. I. Tarchanovas, kuris pastebėjo, kad širdies veiklą skatina ne vien tik muzikos melodijų klausymas, bet ir jų prisiminimas, atkūrimas sąmonėje²⁴.

²³ „Projektas – muzika“ [Interaktyvus], http://projektas-muzika.lmta.lt/media/rasa_jautakyte/146599.html
[žiūrėta: 2018-10-21]

²⁴ Ten, pat.

3. GARSO MENO SAMPRATA

Garso menas – tai įvairiapusė, tarpdisciplininio pobūdžio meno kryptis, kurioje pirminis ir esminis dalykas yra garsas. Garso meno kūrybinė veikla apima medijų menus ir įvairius garsinius eksperimentus, kurie nebetelpa į „muzikos“ apibūdinimą. Garso meno sąvoka koduoja platų meninių įvykių lauką, dėl savo tarpdisciplininio pobūdžio, kuriame persipina stilistiniai, žanriniai, estetiniai, instituciniai kontekstai. Toks jo pobūdis atskleidžia įvairialypę aibę meninės raiškos galimybių, tačiau komplikuoja tokių praktikų identiteto paieškas bei klasifikacijos principus²⁵.

Istoriniame kontekste garso meno pirmosios apraiškos dažniausiai įvardijamos italų futuristo Luigio Russolo triukšmo mašinos, garso konvejerius pavertusios a ieškoti naujų terminų, kuriais galėtume užkoduoti kūrybinę veiklą apimančius medijų menus ir įvairius garsinius eksperimentus, kurie nebetelpa arba net nebando tilpti į „muzikos“ apibūdinimą. Todėl dažniausiai tokiais atvejais vartojama garso meno (angl. – *sound art*) sąvoka²⁶.

Pagrindinės garso meno rūšys: Garsinė skulptūra, garsinė instaliacija, vizuali muzika, garso poezija, garsovaizdis, garso dizainas

²⁵ Tautvydas Bajarkevičius. Tarpdiscipliniai garso meno kontekstai. In: Acta Academiae Artium Vilnesis. Dailė. Vilnius: VDA leidykla 2009 p. 131

²⁶ „Garso meno samprata“ [Interaktyvus], <http://www.modus-radio.com/apzvalgos/garso-meno-samprata> [žiūrėta: 2018 10 24]

3.1. Garsinė instaliacija

Garsinė instaliacija - tai yra garso meno rūšis, artima garsinei skulptūrai. Esminis skirtumas būtų tas, kad garso instaliacija veikia trimatėje erdvėje, kurioje galioja ir laiko aspektas, tai reiškia, kad garsai gali būti skleidžiami ne pačių objektų, bet juose įmontuotų garso šaltinių.

Pats žodis instaliacija/instaliuoti, reiškia įdiegti ką nors į tam tinkamą vietą. Todėl garsinė instaliacija dažniau suvokiama kaip sukonstruota aplinka, nei konkretus objektas (garso skulptūra). Garsas traktuojamas kaip viena iš erdvės dalių. Dažniausiai tokio pobūdžio darbai kuriami konkrečiai vietai, tiek atviroms, kaip parkams, aikštėms, tiek uždaroms erdvėms – galerijoms, muziejams. Todėl galima būtų daryti išvadą, kad aplinka suteikia instaliacijai būtiną kontekstą. „Nemaža dalis šiuolaikinių garso instaliacijų visų pirma susitelkia į akustinius ir vizualius pojūčius suvokiamas fizines patirtis, taip pat audiovizualine raiška realizuoja tam tikrus konceptualius sumanymus“²⁷. Garso instaliacijų atlikimo, skambėjimo momentu gali būti naudojamos interaktyvios kompiuterinės, jutiminės, daviklinės, kinetinės, mechaninės priemonės, taip pat gali dalyvauti ir žiūrovas.

VDA studentė Eglė Šidlauskaitė savo magistro studijų baigiamajame darbe (2014) teigė, kad kartais būna sunku atskirti, kuriuo atveju tai yra garso instaliacija, o kuriuo – garso skulptūra, nes praktikoje pasitaiko ir tokių meno projektų, kuriuos galime pavadinti skulptūrine garso instaliacija. Dažniausiai instaliaciją suvokiame kaip tam tikrą visumą, kurioje veikia laiko, erdvės ir garso parametrai, ir tai yra tam tikra kontekstinė visuma, o garso skulptūra pirmiausiai asocijuojasi su tradiciškai suvokiama skulptūra, tai yra – atskiru objektu, galinčiu skleisti garsą, eksponuojamu įvairiose, kūrybos procese griežtai neapibrėžtose vietose.²⁸

²⁷ Vyšniauskaitė, Ilmė. „Garso meno samprata“ [Interaktyvus], // <http://www.modus-radio.com/apzvalgos/garso-meno-samprata> [žiūrėta: 2018-10-23]

²⁸ Eglė Šidlauskaitė VDA magistro darbas „KERAMINIŲ MEDŽIAGŲ AKUSTINĖS SAVYBĖS IR JŲ PANAUDOJIMAS GARSO MENE (XX a. I p. - XXI a. pr.) Kaunas, 2014

4. VERTYBIŲ SAMPRATA IR VIENIŠUMO PROBLEMA

Šiuolaikinis gyvenimo tempas, masinis vartotojiškumas, kultūra neigiamai veikia žmogų. Susitelkimas į daiktiškas gėrybes žmogų įspraudžia ir klampina. Toks intensyvus vartojimas sargdina žmogaus sielą ir darosi vis sunkiau atsižvelgti į savo vidų, kas mūsų egzistencijoje yra vienas iš svarbiausių dalykų.

Vertybė (gr. *axia* – vertybė) - viena svarbiausių filosofijos sąvokų, apibūdinanti asmenybės išsąmonintas ar neįsisavintas dorovines, estetines, politines, religines nuostatas ar įsitikinimus.²⁹ Vertybės yra apibūdinamos kaip žmogaus santykis su aplinkiniu pasauliu bei moralinis santykis tarp žmonių. „Filosofijos žodyne“ vertybės apibrėžiamos kaip „Sąvoka reiškianti individualiai gyvensenai ir socialiniam bendravimui būtinas taisykles, orientavimosi modelius, elgesio normas, kurių, kaip objektyviai galiojančių, žmonės privalo laikytis.“³⁰

Vertybių internalizacijos lygmeniu, tai reiškia, kad asmuo iš daugelio vertybių turi pasirinkti jo nuomone svarbiausias, pasirinkti sau tinkamą elgesio būdą ir pagal tą pasirinkimą mokytis elgtis (Vasiliauskas, 2005)³¹

Vertybės padeda asmeniui orientuotis aplinkoje bei daro įtaką priimant sprendimus, būtent jos programuoja visą žmogaus veiklą, lemia svarbiausius veiksmus ir elgesį. Vertybės, kaip individo gyvenimas, sveikata, meilė, išsilavinimas, dora, darbas, religija yra universalios, įkūnija moralę bei demokratijos principus, tokius kaip laisvė, tiesa ir teisingumas. Taip pat padeda susiorientuoti rinkos santykių sferoje (Pruskus, 2005)³²

Šiandieninėje visuomenėje vis labiau išgalint bendravimui internetinėje aplinkoje, pastebima gyvo bendravimo stoka. Vis daugiau žmonių negeba užmegzti artimo ryšio, bendrauti gyvai. Žmogiškumo trūkumas, apatiškumas kitiems yra viena didžiausių problemų visuomenėje. Netgi apsuptas minios daugelis jaučiamės labai vieniši, negebame artimai bendrauti. Kuo toliau, tuo labiau jaučiamės izoliuoti savoje aplinkoje.

Vienišumas yra skaudus emocinis atsakas į tai, kad nepatenkinami svarbiausi žmogaus socialiniai poreikiai – suinteresuoto bendravimo su kitais bei reikalingumo pojūčio. Diskomfortas ir slogūs išgyvenimai dėl prastų ryšių su aplinkiniais. Socialinis *badas, skurdas, skausmas*.³³ Šis vienatvės apibrėžimas nurodo kad šio žodžio reikšmė yra daugialypė. Vienišumą gali lemti, amžius,

²⁹ Visuotinė Lietuvių Enciklopedija [Interaktyvus] Vertybė
<https://www.vle.lt/PaieskosRezultatai?search=vert%C3%BDb%C4%97> Žiūrėta: 2019 04 24

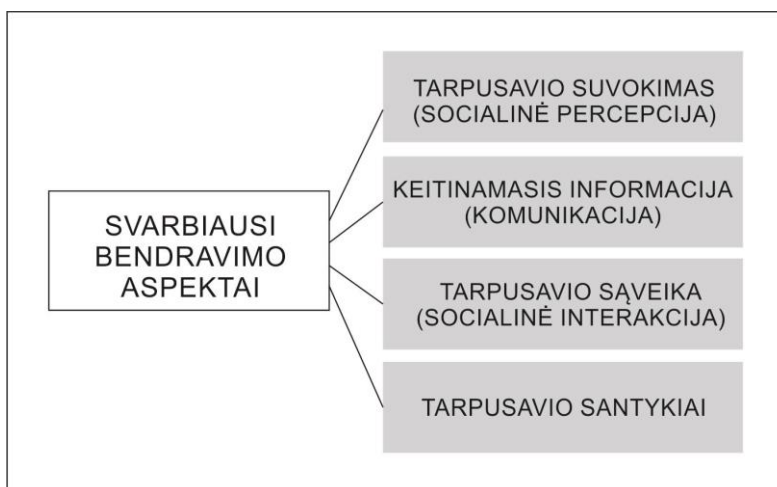
³⁰ Halder A. Filosofijos žodynas. Vilnius, 2000., p. 229

³¹ Vasiliauskas. R. Vertybių pedagogika. Vilnius, 2005, p. 9

³² Pruskus. V. 2003. Multikultūrinė komunikacija ir vadyba. Vilnius. 183 p.

³³ Kaluginas. A. Specialioji pažyma. Vienišumo problema. Vilnius, 2018-03-12 p. 2

negatyvus psichologinis klimatas, nepasitikėjimas kitais ir savimi. Skiriami tokie svarbiausi bendravimo aspektai:

Pav. 1. Svarbiausi bendravimo aspektai³⁴

2017 metais „Lietuvos žmogaus studijų centro“ tyrimo duomenys atskleidė, kad nepasitikėjimo kitais lygis ir *amonija* (susvetimėjimo jausmas) Lietuvoje yra vis dar labai aukštas ir nesikeičia pastaruosius du metus. Vienišumas aktualus visame pasaulyje, Didžioji Britanija pirmoji šalis, kuri šią problemą iškėlė į valstybės lygį. 2018 m. pradžioje, premjerės Therosos May nurodymu, įsteigta „vienatvės ministro“ pareigybė.

³⁴ R. Lekavičienė, D. Antinienė. Bendravimo psichologija šiuolaikiškai. Vilnius, 2019 p. 12

5. LIETUVOS MEDIJŲ MENO KŪRĖJAI

Nomeda ir Gediminas Urbonai. *Rūta Remake* – kūrybinė laboratorija

Nomeda ir Gediminas Urbonai (g. 1968 ir 1966) – menininkai ir edukatoriai, studijos „US: Urbonas Studio“ įkūrėjai. Jie naujųjų medijų menininkai, praktikai ir teoretikai. Menininkai N. ir G. Urbonai pasiekė tarptautinę šlovę už socialiai interaktyvias ir tarpdisciplinines praktikas, tirdami konfliktus bei prieštaravimus, kuriuos iškelia ekonominės, socialinės ir politinės sąlygos valstybėse, patiriančiose pereinamąjį laikotarpį. Dažnai pradeda nuo archyvinio tyrimo, o vėliau išskleidžia sudėtingus, dalyvaujamuosius projektus, kuriuose tiriama miesto aplinka, architektūros raida, kultūrinis bei technologinis paveldas³⁵.

2004 metai menininkai pristatė *Rūta Remake* projektą [Pav. 2], kurį išprovokavo kritika, nurodanti į “moteriško balso trūkumą”. Projektas skleidžiasi kaip paieškos sistema, perbraižanti tapatybės kontūrus, siekiant atverti naują galimybių perspektyvą. Kalbininkės, filosofės, muzikos teoretikės ir kritikės įsitraukė į *Rūta Remake* projektą, kad apsvarstytų esamą moters balso padėtį.” Savo pokalbiuose šios moterys rėmėsi kolektyvine medijų atmintimi, įvardindamos joms svarbius moteriškus balsus kaip būsimos Balso archyvo elementus. Taip Balso archyvas įgyja daugybę balso pavyzdžių - šnekėjimo ir pasakojimo, šnabždėjimo ir dainavimo bei rėkimo, atspindinčių socialinių konstrukcijų ir metafizinių verčių įvairovę³⁶.

Projekte rūtos gėlės motyvas pasitelkiamas audinio ornamentui kurti. Rūtos augalas neatsiejamas nuo Lietuvos liaudies kultūros. Lietuvos patriarchalinės tradicijos diktuojamoje aplinkoje moterys neturėjo balso. *Rūta Remake* projekte rūta kaip raštas yra pasitelkiama kaip garso žymėjimo sistemos pagrindas - tarsi audimo staklių šaudyklė. Bendradarbiaujant su menininke Sandra Straukaitė, projektas papildomas ir mados akcentu - skarelėmis. Jų audinio raštas kurtas pasitelkiant kamufliažo struktūrą ir rūtos augalo motyvą. Audinys pratęsia skarelių funkcijas ir atveria galimybę groti jomis.

Vilniaus dailės akademijos studentė Martyna Stasiulionytė savo magistro studijų baigiamajame darbe (2013) mini, kad projekto *Rūta Remake* autoriai užduoda vieną konkrečią temą (šiuo atveju moteriškojo balso trūkumo visuomenėje problemą), kurią dalyviai, pasitelkę fizines ir mentalines interaktyvumo formas, turi išplėtoti.³⁷ Projektas, kuris konstruojamas kaip vieša diskusija į bendrą kūrybinį procesą įtraukia kiekvieną atsitiktinį praeivį, kuris savo aktyviu dalyvavimu tampa kūrinio bendraautoriumi. Taigi, kūrinio autorių ir kūrinio dalyvių rolė įgyja

³⁵ „Nomeda ir Gediminas Urbonai“ [Interaktyvus <http://lithuanianculture.lt/atlikejai/nomeda-and-gediminas-urbonas-2/>], [Žiūrėta: 2018 10 25]

³⁶ Exhibitions“ [Interaktyvus], <http://www.cac.lt/lt/exhibitions/past/04/1422> [žiūrėta: 2018 10 25]

³⁷ Martyna Stasiulionytė VDA Magistro darbas „ Interaktyvumo formos Lietuvos medijų meno kontekste“ Kaunas, 2013

lygiavertes pozicijas. Autoriaus pozicija projekte Rūta Remake yra akivaizdžiai susilpnėjusi. Čia tiek autorius, tiek dalyvis yra neatsiejami nuo bendro kūrybinio proceso, kurio paieškoje projektas gali būti iki galo įprasmintas³⁸. 2012 metais pelnė tarptautinį Nam June Paik apdovanojimą.

Pav. 2. Emisija 2004: Nomeda ir Gediminas Urbonai. RR: Ruta Remake. 2004.

³⁸ Martyna Stasiulionytė. Magistro tiriamasis darbas „Interaktyvumo formos Lietuvos medijų meno kontekste“ VDA Kaunas 2013.

Julijonas Urbonas „Pučiamųjų orkestras“

Julijonas Urbonas yra menininkas, dizaineris, tyrėjas, inžinierius, Vilniaus dailės akademijos prorektorius bei meno daktaras. Beveik dešimtmetį dirba kritinio dizaino, inžinerijos, performatinės architektūros, choreografijos, kinetinio meno ir mokslinės fantastikos srityse. Menininko darbai prilygsta meniniams tyrimams išaukia visuomenės dėmesį yra šiuolaikiški ir novatoriški. Menininkas pelnęs ne vieną prestižinį meno apdovanojimą Tokį kaip Prix Ars Electronica 2010, tai vienas prestižiškiausių medijų meno apdovanojimų.

Pučiamųjų orkestras yra interaktyvi meno instaliacija, kurios pagrindinė užduotis tirti sąsajas tarp muzikos, žmogaus ir kompiuterio. Išskirtiniu muzikos orkestro ir kompiuterio ryšiu siekiama apmąstyti žmogaus – kompiuterio sąsajas [Pav. 3].

Muzikinis instrumentas pučiamųjų orkestre įtarpina sąveiką tarp muzikantų ir klausytojų, tačiau atsižvelgiant į muzikinį kontekstą jis išlieka vizualiai pasyvus ir neišraiškingas. Panašiai klaviatūra ar pelė nekinta priklausomai nuo interakcijos su kompiuteriu konteksto, nepaisant to ar piešiama, ar naršoma internete, ar žaidžiama, vartotojas suvaržomas tais pačiais keliais pirštų judesiais. Vartosenos nelankstumas sumenkina žmogaus galimybes vienu metu manipuluoti šimtus raumenų, atlikti kompleksuotus judesius ir naudotis kitomis jauslėmis. Pasitelkus šias galimybes būtų galima sukurti įdomesnę, asmenišką, produktyvesnę ir „draugiškesnę“ sąsają³⁹.

Veikimas: Dalyvis pučia į malūnėlį ar/ir kalba į mikrofoną, tuomet garsu aktyvuota sistema pradeda kilpinį garso įrašymą, o malūnėlio sūkiams yra reguliuojamas asmeninio garsinio įrašo grojimo greitis. Interakcijos procesas yra vizualizuojamas reakcine grafika⁴⁰

Pav. 3. Julijonas Urbonas interaktyvus meno ir dizaino projektas „Pučiamųjų orkestras“

³⁹ „Pučiamųjų orkestras interaktyvi garsinė instaliacija“ [Interaktyvus], <http://balsas.cc/puciamuju-orkestras-interaktyvi-garsine-grafine-instaliacija/> [Žiūrėta 2018 10 25]

⁴⁰ T.p.

Julijonas Urbonas „Sapnų viešbutis“

„Sapnų viešbutis“ – gravitacinių sapnų laboratorija, veikianti kaip laikinas viešbutis [Pav. 4], aprūpintas specialia miego stebėjimo ir sąmoningumą sapnuose sukeliančia įranga, kviečiančia kiekvieną žiūrovą tapti meninio-mokslinio tyrimo dalyviu. Projekto premjera įvyko Lisabonos architektūros trienalėje (2013), o Lietuvoje „Sapnų viešbutis“ buvo pristatytas „Vartų“ galerijoje vykusioje Julijono Urbono (g. 1981) parodoje „Stovint, krentant, levituojant“ (2014). Dizaineris, kaip ir ankstesniuose projektuose, siekia išplėsti tradicinio dizaino disciplinos ribas ir tikslus, sujungti dizaino, performanso meno, medicinos, psichologijos, inžinerijos žinias ir patirtis⁴¹.

Viešbutis, aprūpintas specialia sapnus režisuojančia įranga. Projektas remiasi įžymiais moksliniais eksperimentais, kurių tikslas buvo dirbtinai sukelti sąmoningus sapnus ir paveikti jų turinį. Perkelti tokie tyrimai iš laboratorijų į viešbutį, publika kviečiama snūstelti ir naujai patikrinti mokslinius eksperimentus patiems. „Moksliniai subjektai“ tapo savo sapningos realybės dizaineriais⁴².

Pav. 4. Julijonas Urbonas interaktyvi meno instaliacija „Sapnų viešbutis“, Lisabonos architektūros trienalė. 2013.

⁴¹ „Julijonas Urbonas“ [Interaktyvus] <http://lithuanianculture.lt/atlikejai/julijonas-urbonas-2/> [žiūrėta 2018 10 26]

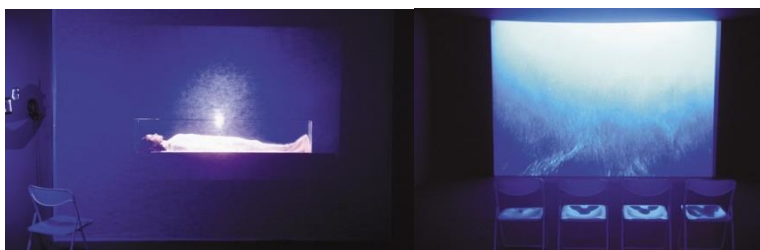
⁴² „Julijonas Urbonas“ [Interaktyvus], <http://index.ldis.eu/portfolio/julijonas-urbonas/> [žiūrėta 2018 10 26]

Darius Žiūra „Kita erdvė“

Darius Žiūra (g. 1968 m.) Lietuvos videomenininkas, fotografas bei tapytojas. Aktyviai dalyvauja šiuolaikinio meno parodose ir Lietuvoje, ir už jos ribų Iš pradžių kūrė objektus (triptikas Dievo pušynas 1995; Miręs vanduo: Karstas 1996, Dzotas, Lydinys, abu 1998), Vėliau D. Žiūra perėjo prie fotografijos (ciklai Gustoniai 2004, Vizualinė medžiaga 2006–2007) ir videomeno (Palanga 2000). Daugiausia kuria neilgos trukmės videoklipų kompiliacijų, vadinamųjų videoportretų, ciklus⁴³. Instaliacija Kita erdvė - iki šiol didžiausias ir sudėtingiausias Dariaus Žiūros projektas. Ją sudarė kelios dalys: vaizdas, garsas ir tekstas [Pav. 5]. Vaizdo daliai Kitoje erdvėje atstovavo:

- a) videoprojekcija, kurios turinys nufilmuotas po vandeniu;
- b) skaidrių serija, įamžinusi miegančiąją gražuolę po stiklo gaubtu;
- c) taisyklingo pavidalo metalo lydinys, nulietas iš fontano dugne gulėjusių monetų;
- d) mėlyna spalva (sienos, lubos, grindys)⁴⁴.

Instaliacijos garsas pasigirsta ausinėse, paliktose lankytojui, o tekstą sudaro menamos Dariaus Žiūros knygos Kelionė fragmentai, netiesiogiai pratęšiantys Kitos erdvės vaizdinius. Į statiškus ir uždarus, minimalizmo ir transcendentalizmo estetikai priimtinius vaizdus ir juos tyrinėjantį lankytoją parodoje žvelgė stebėjimo kameros, kurių surenkama informacija visos ekspozicijos metu buvo perduodama į patalpą, kurioje yra menininkas. Būtent iš šios, žiūrovui nematomos ir tiesiogiai negirdimos erdvės, garsinė informacija buvo siunčiama į instaliacijoje paliktas ausines. Jos turinys priklausė nuo netiesioginio žiūrovo ir menininko santykio. Tačiau įmanomas ir abipusis ryšys, nes ausinėse yra mikrofonas, leidęs žiūrovui išsakyti savo nuomonę tiesiai į menininko ausį arba užmegzti dialogą⁴⁵.

Pav. 5. Darius Žiūra Meno instaliacija „Kita erdvė“ Šiuolaikinio meno centras

⁴³ Visuotinė Lietuvių enciklopedija „Darius Žiūra“ [Interaktyvus] <https://www.vle.lt/Straipsnis/Darius-Ziura-118859> [žiūrėta: 2018 11 13]

⁴⁴ ŠMC „Darius Žiūra – Kita erdvė“ [Interaktyvus] <http://www.cac.lt/lt/exhibitions/past/98/1622> [žiūrėta: 2018 11 13]

⁴⁵Ten, pat.

6. UŽSIENIO MEDIJŲ MENO KŪRĖJAI

Nikke Pike Interaktyvi garso instaliacija „Ice Bellows“

Nikke Pike Amerikiečių šiuolaikinio meno kūrėja. Interaktyvioms skulptūros instaliacijoms kurti pasitelkia šiuolaikines technologijas. 2011 metais pristatė interaktyvią meno garso instaliaciją pavadinimu „Ice Bellows“ [Pav. 6] Lietuviškai „Ledo dumplės“. Pasak kūrėjos šios instaliacijos kūrimas prasidėjo labiau kaip tylos tyrimas. Ją sudomino klausimas: Kaip skamba ledas? To pasakoje menininkė nusprendė kurti šią instaliaciją. Pirmas uždavinys buvo užfiksuoti ledo tirpimo garsą. Sustiprinus šį garsą, paaiškėjo, kad tirpstantis ledas turi savotišką garso grynumą. Išnagrinėjus ir apdorojant įrašytus garsus, buvo sukurta vaizdo sąsaja. Žiūrovai buvo pakviesti manipuliuoti šiais garsais per imituotą vamzdžio instrumentą. Taigi žiūrovas tampa menininku. Tuo pačiu metu muzikinis garsų bendradarbiavimas vyko su vietiniu džiazu muzikantu Danu Schwindtu. Jis užfiksavo ledo tirpimo garsus ir sukūrė unikalią kompoziciją, kuri buvo muzikinis fonas interaktyvios instaliacijos metu ⁴⁶.

Interaktyviai garso instaliacijai kurti buvo pasitelkta 18 skirtingo aukščio skaidrių vamzdžių. 18 LED lempučių. Į kiekvieną skaidrų vamzdį buvo įpiltas skirtingas kiekis vandens. Į vamzdelius dedamas ledas ir prie jų prijungtų mikrofonų pagalba buvo galima išgirsti kaip skamba tirpstantis ledas. Instaliacijos stebėtojai paspaudę mygtuką įjungia vis kitą mikrofoną ir išgirsta būtent tame vamzdelyje įdėto ledo tirpimą. Tuo pačiu metu įjungiamas ir vamzdelio apšvietimas, todėl žiūrovas žino kuris vamzdelis skamba.

Vizualus šios interaktyvios instaliacijos sprendimas atspindi muzikinio instrumento dizainą. Stebėtojas tampa menininku, kompozitoriumi, kuria savo ledo melodiją. Interaktyvi meno instaliacija priartina stebėtoją prie kūrinio. Stebėtojas tampa meno dalimi.

Pav. 6. Interaktyvi garso instaliacija „Ice Bellows“ Nikke Pike.

⁴⁶ „Ice bellows remix“ [Interaktyvus], <http://nikkipike.com/projects/ice-bellows-remix/> [žiūrėta: 2018 10 24]

Andersas Lind interaktyvi meno instaliacija „Lines“

Andersas Lind yra Švedų kompozitorius, dirbantis kūrybinių studijų katedroje / Umeå universitete / Švedijoje, vyresnysis meno lektorius muzikoje. Lind kuria interaktyvius kūrinius ir instaliacijas, kuria muziką orkestrams, chorams, ansambliams ir solistams, pageidautina kartu su elektronikos naudojimu. Muzikinės kompozicijos yra orientuotos į netradicines garso raiškos priemones ir klausytojai patys gali kurti muziką.

2016 metais Švedų kompozitorius Anders Lind demonstravo unikalią interaktyvią garso instaliaciją [Pav. 7] Västerbotten muziejuje. Garso instaliacijai buvo naudojamos vienos iš pagrindinių Vakarų muzikos žymėjimo elementų: linijos. Spalvota lipni juosta, pritvirtinta prie sienų, ant grindų ir kabančios iš lubų kartu su jutukliais ir elektronika. Visa tai sudaro tris naujus muzikos instrumentus, leidžiančius patiems sukurti muziką rankomis. Muzikos kūrimas tokiu būdu yra skirtas tiek vaikams, tiek iššūkis patyrusiam kompozitoriui. Ši meno instaliacija yra skirta žmonių grupei.⁴⁷

Šiai garso instaliacijai buvo pasitelkti atstumo jutikliai, garso įranga ir spalvota lipni juosta, tam kad lankytojas žinotų kur atsistoti ir prie ko prisiliesti. Kompiuterinio programavimo pagalba kūrėjas pritaikė skirtingo tono garsus kiekvienai spalvai.

Pav. 7. Anreas Lind Interaktyvi garso instaliacija „Lines“. Västerbotten museum. 2016

⁴⁷ „LINES - Interactive Sound Art Exhibition“ [Interaktyvus] <https://cycling74.com/projects/lines-interactive-sound-art-exhibition/> [Žiūrėta: 2019 06 17]

Maria Koshenkova Interaktyvi garso instaliacija „Wall – sound, light and glass installation“

Maria Koshenkova Rusų kilmės šiuolaikinio stiklo skulptūrų ir meno instaliacijų kūrėja. Naudoja stiklą kurti interaktyvioms šiuolaikinio meno skulptūroms (instaliacijoms), taip pat kuria stiklinius papuošalus. 2013 metais Liudviko muziejuje Rusijoje Sankt Peterburge pristatė interaktyvią meno instaliaciją pavadinimu „Wall -sound light and glass installation“. Interaktyvi stiklo ir garso instaliacija sukurta iš stiklo vamzdelių, naudojant programinę įrangą ir jutiklius lankytojai galėjo groti interaktyvia stiklo skulptūra [Pav. 8]. Judesiui jautrūs davikliai skleidė stiklo skambesio garsus. Interaktyvi stiklo skulptūra aštri todėl lankytojams nereikia liesti jos, tiesiog atlikti judesius rankomis virs jos. Skulptūrą iš pirmo žvilgsnio sudaro chaotiškai sudėti stiklo vamzdeliai, tačiau iš tiesų jie vaizduoja biologinę struktūrą.

Stiklo instaliacija yra nestabili, ir lieka nepaliesta. Siena, tiksliau sakant, "anti siena, pagaminta iš labai trapių stiklo šiaudelių ir vamzdelių, o ne kieto ir tvirto stiklo gabalo. (struktūra, esanti skulptūros viduryje, turi geometrinę formą.) Panašiai kaip ir natūrali biologinė struktūra, stiklinė siena yra pagaminta iš didesnių ir smulkesnių stiklo modulių, palaipsniui plonėjančius į plonas ir skaidrias dalis, tarsi ištirpsta erdvėje. Apšvietimo pagalba meninės garso stiklo instaliacijos šešėlis sukuria grafinį vaizdą ir papildo kompoziciją. Instaliacija parodos dalis „Resonant Matter“ – „Rezonansinė medžiaga“⁴⁸

Pav. 8. Maria Koshenkova „Wal – sound, light and glass installation“ Liudvik museum. 2013.

⁴⁸ „Maria Koshenkova – Contemporary Glass Sculptures & Installations“ [Interaktyvus] <http://mariakoshenkova.com/installations/wall-sound-light-and-glass-installation/> [Žiūrėta: 2019 06 17]

Rebekah Wostrel ir Ted Coffey interaktyvi garso skulptūra „Ping“

Rebekah Wostrel – Amerikiečių skulptorė. Kuria funkcinę keramiką, naudoja porcelianą ir metalą. Bendradarbiaudama su įvairių sričių menininkais kuria mišrios medijos skulptūras, instaliacijas ir garso bei vaizdo kūrinius. Yra pelniusi ir buvo nominuota į ne vieną keramikos meno apdovanojimą.

Ted Coffey – Amerikiečių kompozitorius, muzikantas ir interaktyvių medijų menininkas. Kuria interaktyvias instaliacijas, muziką ir dirba muzikos dėstytoju Vindžinijos universitete.

„Ping“ zyzimas – tai interaktyvi skulptūra [Pav. 9]. Kūrėjai derino keramiką ir technologijas. Jų siekis buvo sukurti tai kas atrodytų ir skambėtų estetiškai bei veiktų nuo žmogaus rankų gestų. Kiekviename kūgyje yra įmontuotas fotosintezatorius, kuris matuoja šviesos kiekį kūgyje. Kiekvienas kūgis skleidžia skirtingus garsus, atsižvelgiant į šviesos srautą jame. Garsai skiriasi tempu, garsu ir pozicija stereo srityje, atsižvelgiant į rankos greitį ir atstumą nuo kūgio. Taigi kiekvienas stebėtojas sukuria savo, individualią, realaus laiko garsinę kompoziciją. Interaktyvi garsinė instaliacija iliustruoja žmogaus smegenų veiklą. Jei stovėsite ir nejudėsite „Ping“ neskleis garsų arba tiesiog „pamirš“ jūsų buvimą. Tačiau jei tik pajudėsite ši interaktyvi skulptūra, taip pat kaip ir žmogaus smegenys - pradės veikti ⁴⁹.

Pav. 9. Rebekah Wostrel ir Ted Coffey Interaktyvi garso skulptūra „Ping“ Princeton University
2007

⁴⁹ Rebekah Wostrel „Ping“ [Interaktyvus] <http://www.rebekahwostrel.com/#/ping/> [žiūrėta: 2018 11 13]

7. SUKURTOS INTERAKTYVIOS INSTALIACIJOS „KARTU“ KONCEPCIJA

Visuomenė šiais laikais išgyvena gyvenimo pagreitį. Spartus gyvenimo tempas įtakoja žmonių elgesio savybes. Užburtas kasdienybės ratas vis labiau mus atitraukia nuo mažų, bet labai svarbių dalykų. Tikrų emocijų išreiškimo, savęs išlaisvinimo. Artumo jausmo trūkumas dažnai mus stumia į neviltį. Didelė laimė išgyventi džiaugsmingas emocijas, patirti artimo žmogaus buvimą šalia ir pastebėti liūdno žmogaus akis praeinant gatve.

Modernėjantis gyvenimo būdas mus atitraukia nuo gyvo bendravimo. Jaučiamės nejaukiai susidūrę su kitu žmogumi. Baimė būti užkalbintam ir pačiam pradėti pokalbį. Tuo tarpu liūdnas praeivis braukia jau ne pirmą ašarą bemažtydamas apie savo nelaimes. Tačiau nė vienas žmogus neatkreipia dėmesio ir nepaklausia kaip šis laikosi.

Menas taip pat tobulėja. Pasyvus stebėtojas tampa aktyviu meno dalyviu. Sudaroma galimybė žiūrovui tiesiogiai dalyvauti meno procese. Kuriamas grįžtamasis ryšys formuoja naują estetiką, meno supratimą. Tai naujas būdas patirti meną. Šių laikų menininkai ieško naujos raiškos būdų. Bendradarbiauja su įvairių sričių specialistais taip menas tampa interaktyviu ir daugialypiū.

8. INTERAKTYVIOS INSTALIACIJOS ĮGYVENDINIMO ETAPAI

8.1. Eskizų analizė

Nuo pat kūrybinių eskizų atlikimo pradžios buvo aišku, kad interaktyvi instaliacija bus siejama su žmonių jausmais ir emocijomis. Teko spręsti vizualų šios instaliacijos pateikimą. Buvo atlikta nemažai kūrybinių eskizų. Kurių analizės bus pateiktos toliau. Kiekvienas eskizas aprašytas, pateikta vizualizacija ir sugalvotas pavadinimas.

1. Eskizas „Interaktyvi instaliacija: nuotaikos spalva“

Instaliaciją sudarytų: Kėdė į kurią reikėtų atsisėsti; Kamuolys, kuris paimtas į rankas skleistų tam tikrą spalvą; Vaizdas projektoriuje: spalva sutampanti su spalva kamuolyje.

Ši meno instaliacija [Pav. 10] būtų orientuota į visuomenę, kuri šiuolaikiniame pasaulyje pasižymi socializacijos trūkumu, nemoka bendrauti, o tuo labiau pamatyti vienas kito jausmų, bei nuotaikos. Stebėtojas atsisėdęs į kėdę ir paėmęs kamuolį „sužinotų“ savo nuotaiką. O aplinkiniai turėtų galimybę atkreipti dėmesį į žmogų sėdintį kėdėje. Liūdna šių laikų problema: vieniši žmonės. Taip norėtume būti užkalbinti, pasidalinti su kitu žmogumi savo liūdesiu ar džiaugsmu. Tačiau visi skubame, bėgame ir nepastebime, vienišo žmogaus. Liūdna realybė, kad tokių žmonių vis daugėja. Nebemokame, o galbūt ir prisibijome bendrauti. Nesame komunikabilūs. Visuomenės vartotojiškumas, globalizacija skatina vis daugiau naudotis šiuolaikinėmis technologijomis. Internetas tampa pagrindine bendravimo platforma.

Ši interaktyvi meno instaliacija suteiktų galimybę pasijausti ypatingais bent minutei ir suteikti vieni kitiems daugiau informacijos apie save. Reikia tik truputėlio drąsos atsisėsti ir pasiimti kamuolį į rankas. Taip sustotume, susimąstytume ir nusišypsotume, nes kamuolys būtų nuotaikos indikatorius.

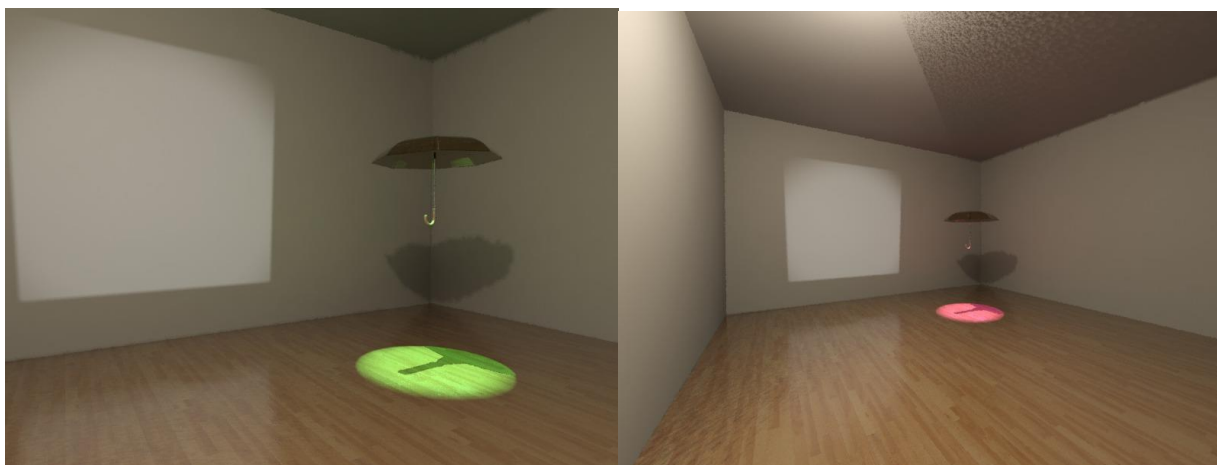
Pav. 10 Eskizas „Interaktyvi instaliacija: nuotaikos spalva“

2. Eskizas „Interaktyvi instaliacija: Nuotaikos prognozė“

Instaliaciją sudarytų: Skėtis: Iš, kurio sklįstų tam tikros spalvos šviesa; Vaizdas projektoriuje; Garsas.

Ši meno instaliacija rodytų žmogaus nuotaikos prognozę. Kaip ir orai, būna nuspėjami, prognozuojami. Taip ir žmogus atsistojęs po skėčiu [Pav. 11] būtų apšviestas vis kitokia spalva, kuri „prognozuotų“ jo „nuotaikos orą“. Projektoriuje išvystume spalvą, kuri šviestų iš po skėčio. Ir išgirstume garsą: Lietaus, audros, vėjo, o gal netgi paukščių čiulbėjimą. Garsas ir spalva nurodytų žmogaus nuotaiką. Galbūt jaučiamės pikti ir po skėčiu būsime apšviesti tamsiai mėlyna spalva, ir pasigirs griaustinio garsas? O galbūt esame puikiai nusiteikę ir būsim apšviesti šiltai geltona spalva, išgirsime paukščius ir vaiko juoką...

Skėtis padės sau, bei aplinkiniams sužinoti kaip jaučiamės, kokios nuotaikos esame, o galbūt kaip jausimės netolimoje ateityje? Skėtis kaip menama užuovėja nuo nežinios ir pasimetimo.

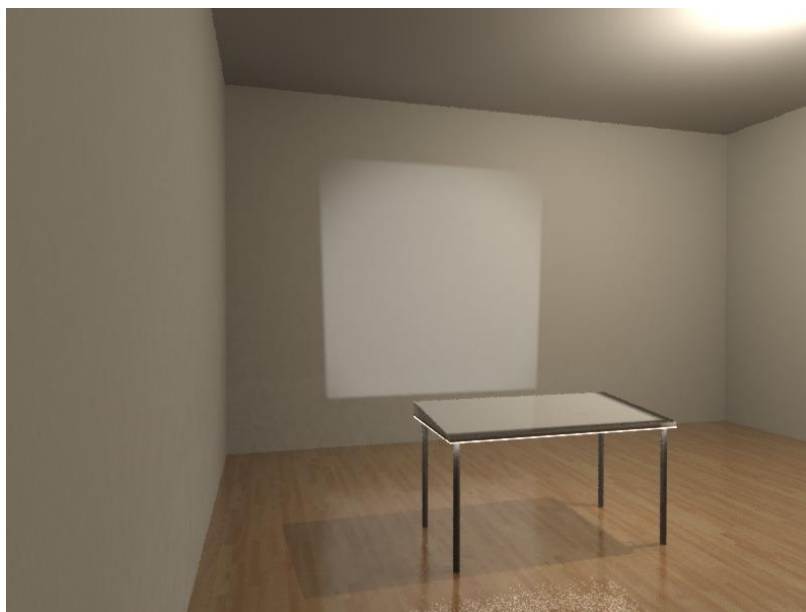
Pav. 11. Eskizas „Interaktyvi instaliacija: Nuotaikos prognozė“

3. Eskizas „Interaktyvi instaliacija: Prisilietimas“

Instaliaciją sudarytų: Stalas ant, kurio būtų pavaizduoti rankų antspaudai; Garsas; Vaizdas – spalvos ekrane.

Ši instaliacija kaip ir pastaroji yra orientuota į žmonių jausmus ir išgyvenimus. Žmogus savo ranką priglaudęs prie ant stalo grafiškai nurodyto rankos antspaudo išgirstų tam tikos emocijos garsą – džiaugsmingą ar liūdną.

Grafiškai nurodytas delnas, mums teiktų jaukias emocijas ir norą prisiliesti. Tokiu būdu tiesioginis prisilietimas mus paverstų aktyviais meno dalyviais. Kiekvienas delno antspaudas turėtų skirtingą garsinį signalą: Juoką, pyktį, širdies dūžius ir pan. Taip pat kartu su prisilietimu projektoriuje išvystume skirtingas spalvas, kaip ir ankstesniuose eskizų projektuose spalva iliustruotų mūsų emocijas. Patalpa būtų mažai apšviesta, todėl stalas taip pat skleistų spalvų junginius sutampančius su kiekvienu rankos prisilietimu [**Pav. 12**].

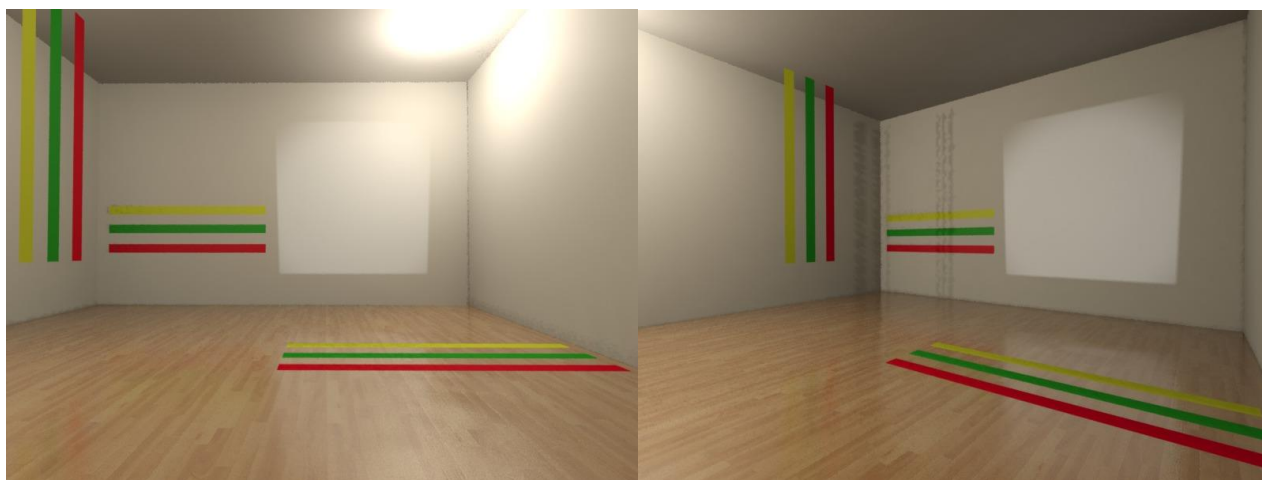
Pav. 12. Eskizas „Interaktyvi instaliacija: Prisilietimas“

3. Eskizas „Interaktyvi instaliacija: Lietuvai“

Instaliaciją sudarytų: Juostos simbolizuojančios Lietuvos trispalvės spalvas; Garsas; Vaizdas – įvairūs Lietuviškos gamtos vaizdai.

Šis interaktyvios instaliacijos eskizas [Pav. 13] skirtingai nuo ankstesnių išsiskiria savo idėja. Juostos, vaizdai ir garsai būtų orientuoti į lietuviškumą, mažas, bet labai reikšmingas mums detales, tokias kaip Lietuvos gamtos peizažas, paukščių čiulbėjimas, Lietuvos poeto eilėraščio ištrauka. Bažnyčios varpų gausmas, vėliavos spalvos ir pan.

Eskizas buvo kuriamas remiantis Anreas Lind Interaktyvia garso instaliacija „Lines“ . Permaščius būsimos interaktyvios instaliacijos komponentus šis eskizas kūrybinėje eigoje buvo arčiausiai mano kūrybinės idėjos. Tačiau įvertinus technines galimybes, buvo nuspręsta šio eskizo atsisakyti.

Pav. 13. Eskizas „Interaktyvi instaliacija: Lietuvai“

8.2. Garso meno instaliacija, eksperimentas „Girdėti meną“

Tikslas: Atlikti meninį eksperimentą ir išbandyti „MaKey MaKey“ programinę įrangą.

Uždaviniai:

- Parinkti individualų garsą kiekvienai Panevėžio kultūros centre, Senvagėje esančiai dekoratyvinei skulptūrai.
- Kiekvienam mygtukui suprogramuoti pasirinktą garsą.

Priemonės: Skulptūros, Kompiuteris, Garsiakalbis ir programinė įranga.

Siekiant rasti geriausią būdą meno kūrinį paversti interaktyviais buvo ieškoma alternatyvų. Pasitelkta programinė įranga, kurios pagalba buvo atliktas eksperimentas. Skulptūrų skvere buvo atliktas interaktyvus meno garso eksperimentas, kurio pagrindinė idėja – išgirsti čia esančias skulptūras [Pav. 14].

Kiek kartų per dieną praeiname pro šalį? Kiek mažai žinome ir mažai domimės? Tai kas svarbiausia jau seniai pasenę ir tapę nuobodžiu ir visiems įprastu vaizdu. Siekis išgirsti meną, tapti jo dalimi įkvėpė pasitelkti naujas technologijas ir garsus, tam, kad skirtingų autorių skulptūros Senvagės parke suskambėtų. Kiekviena skulptūra skleidžia skirtingą nuotaiką, užduoda klausimų ir gerai įsiziūrėjus tampa artima kiekvienam iš mūsų. Žmonės kiekvieną dieną vaikstantys šiame parke nė nežvilgteli į čia stovinčias skulptūras.

Eksperimentą sudarė trys dalys: Skulptūros, garsas ir prisilietimas.

Skulptūrų sąrašas:

- Alfridas Pajuodis „Kertinis akmuo“ 2004
- Faubertas De La Vega, Meksika „Šeima“ 2007
- Stasys Talatkelpša „Balnas dviem“ 2005
- Stasys Juraška „Kertinis akmuo“ 2009
- Benjamin Gilbert, Austrija „Prisitaikymas“ 2009
- Stasys Talatkelpša „Vieno skalbimo istorija“ 2009
- Andris Varpa, Latvija „Gulinti amazonė“ 2009

Palietus skulptūras sklido skirtingi garai, kiekviena skulptūra turi savo nuotaiką, mintį ir garsą. Prisilietimo dėka, žmonės gali išgirsti meną. Savo prisilietimais tiesiogiai tampa aktyviu stebėtoju. Žmogus norintis išgirsti kaip skamba kiekviena skulptūra, turi skirti tam dėmesio, prisiliesti ir išgirsti tai ką ji „reiškia“. Išgirdus skambesį kyla klausimas, o kodėl būtent tokį garsą skleidžia tam tikra atskira skulptūra? Į šį klausimą atsakymo nėra, tai uždavinys jau aktyviam stebėtojui, savo prisilietimų gausumu grojančiu skulptūra.

Meninis eksperimentas vyko realioje aplinkoje, sklindantys garsai traukė žmonių dėmesį. Atlikta meno garso instaliacija veikė ir kaip edukacinė priemonė padedanti visuomenei priartėti prie meno kūrinių.

Išvados: Eksperimentas buvo atliktas sėkmingai. Programinė įranga atvėrė kelią toliau sėkmingai kurti interaktyvų meną. Buvo nuspręsta „MaKey MaKey“ įrangą pasitelkti kuriant magistratūros baigiamąjį kūrybinį darbą.

Pav. 14. Garso meno instaliacija. Eksperimentas „Girdėti meną“ 2018 11 20, Senvagės skulptūrų parkas, Panevėžys.

8. 3. Kilimėlių eskizai

Pav. 15. Kilimėlių eskiziniai variantai.

Buvo sukurti kilimėlių spalviniai bei šrifto eskizai. **Pav. 15.** pateikti skirtingi kilimėlių spalviniai variantai su tekstais ir skirtingais šriftais. Pradžioje buvo numatyta kilimėlių spalvą taikyti ryškią geltoną su juodu „beserifiniu“ šriftu ir pėdų grafiniu vaizdu. Tačiau kūrybinio proceso eigoje išaiškėjo pastelinių spalvų ir „beserifinio“ šrifto paieškos ir taikymo būtinybė. Kadangi ryškios kilimėlių spalvos labiau neskatintų lipti ant nurodytos vietos. O pastelinės spalvos labiau patrauklios ir raminančios, todėl žiūrovo negąsdintų. Tokios spalvos skatintų užlipti ir sudalyvauti kūrybinėje šios interaktyvios instaliacijos veikloje.

9. INSTALIACIJĄ SUDARO

Sėkmingai atliktas kūrybinis eksperimentas pasitelkus „Makey Makey“ programinę įrangą leido kurti interaktyvią instaliaciją. Buvo nuspręsta pasitelkti garsą, vaizdą ir prisilietimą. Kiekvienas iš elementų yra neatsiejamas vienas nuo kito. Garsas, vaizdas ir prisilietimas sąveikauja tarpusavyje.

9.1.Vaizdas

Viena iš Interaktyvios instaliacijos sudėtinių dalių yra vaizdas. Vaizdą sudaro aštuoni trumpi 15 sekundžių trukmės video reportažai. Visi jie skirtingai atleidžia kūrybinio darbo problemą ir ją iliustruoja. Vaizdų analizė pateikta toliau.

„Izoliacija“ video analizė

Šiuolaikinio pasaulio gyvenimo tempas, mus atitraukia nuo realaus gyvenimo. Vieni kitų nebeatome, nes vis dažniau įnikame į savo mobiliuosius įrenginius. Atrodytų, kad mūsų gyvenimas egzistuoja tik virtualioje aplinkoje. Šiame vaizdo įrašė pateikiama situacija, kai jauni žmonės jau nebepastebi aplinkui vykstančio gyvenimo [Pav. 16]. Jiems nė motais, kur eina, ką girdi, ar mato aplinkui save. Tai vaizdo įrašas, kuriame prasilenkia vienas kitą užkliudydami, tačiau tik vienam iš veikėjų tai mažumėlę sutrukdo.

Pastebima, kad vaikinui, kuris buvo užkliudytas nesukelia didelio diskomforto ir šis tiesiog nueina toliau. Susvetimėjimą tarpusavyje puikiai iliustruoja vaikinio su ausinėmis ir telefonu veido išraiška ir kūno kalba. Jam nerūpi aplinkinio pasaulio problemos ir kiti žmonės. Pagrindinio vaizdo įrašo herojaus problemos yra tik išmaniajame įrenginyje. Jis visiškai atsiribojęs nuo kitų žmonių.

Pav. 16. „Izoliacija“

„Žingsniai“ video analizė

Šis video pozityvaus turinio. Atspindi mūsų kelionę per gyvenimą. Jo prasmės ir pačių savęs paiešką. Video filmuotas iš viršaus, pateikiami 3 kadrai [Pav. 17], kuriuose rodoma kelionė per tris skirtingus paviršius: Jūros krantą, smėlį su nedideliais akmenėliais ir pievą. Visuose kadruose pateikiamos to paties žmogaus kojos, bei apranga. Tokiu būdu siekta vienovės video vaizde.

Gyvenimo kelionė prasideda mums ką tik gimus. Atrodytų tiek išbandymų žmogui šiam gyvenime duota, bet mano manymu, jam duota tiek, kiek pats gali išverti. Taigi video vaizde pateikiami skirtingi paviršiai iliustruoja gyvenimo įvairiapusiškumą. Kiekvienas žmogus ieško savęs visą gyvenimą, ir netgi nukeliavus visą šiame pasaulyje duotą kelio atkarpą, taip ir liekame daug nepatyrę ir nesužinoję. Netgi Sen. Atėnų poetas Solonas (tarp 640-559 per. Kr) yra pasakęs „Aš pasensiu mokydamasis daugybės dalykų“⁵⁰

Pav. 17 „Žingsniai“

⁵⁰ David Braid „Tūkstantis išminties kelių: 2006, Vilnius P. 336

„Kūdikis“ video analizė

Vaizduojamos kūdikio ir suaugusio žmogaus rankos [Pav. 18]. Šio video turinys yra pozityvaus pobūdžio. Inspiruoja jaudumą ir šiltas emocijas. Tarpe liūdnu ir negatyvių video reportažų puikiai išsiskiria ir pagyvina instaliaciją.

Žmogaus gyvenimas tik prasidėjo, jam svarbiausi tėvai, jis šiuo metu yra nuo jų priklausomas. Pirmieji pirštukų čiupimo refleksai tokie žavūs. Malonu įamžinti visas pirmas akimirkas ir sustoti minutėlei pamąstyti apie gyvenimo stebuklus. Žmogus vienas iš jų. Liūdnoje kasdienybėje paskendę, susimąstę ar sunerimę. Tačiau pozityvios emocijos skatina mus stengtis. O maži stebuklai išteis tikri! Jų dėka judame į priekį, esame geresni ir nuoširdesni vieni kitiems. Pozityvios emocijos ir šypsena veide gali būti šiandienos stebuklas, kuris įžiebs gerumo ugnelę mumyse.

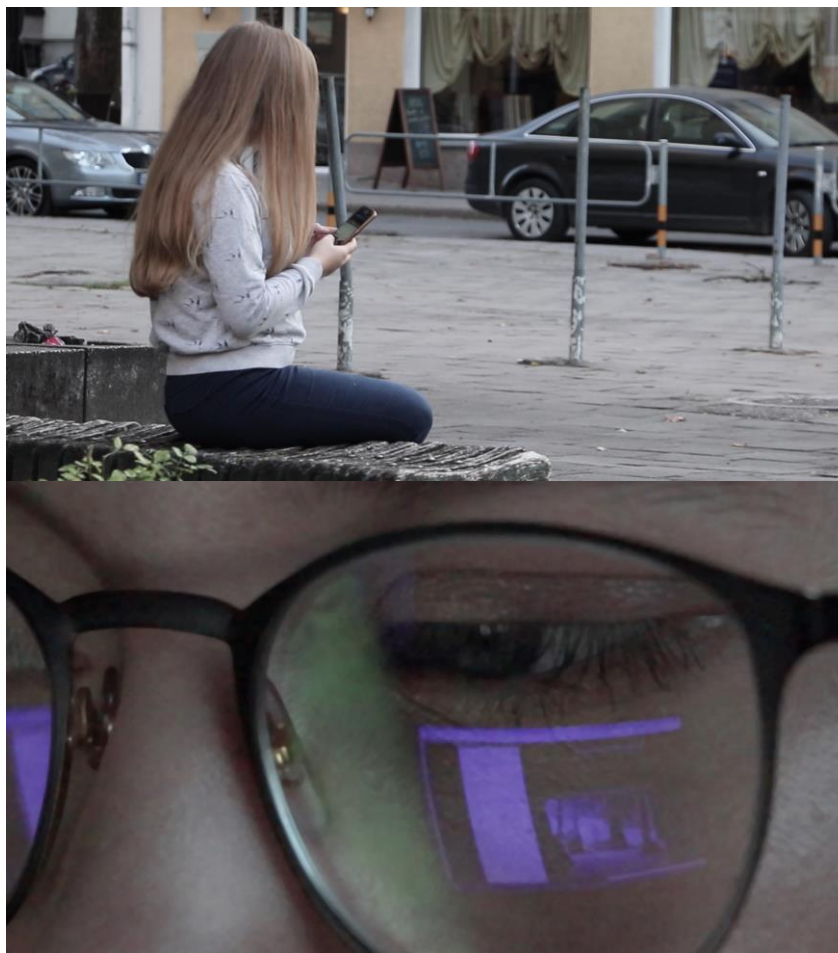

Pav. 18. „Kūdikis“

„Vienišumas“ video analizė

Vienišumas yra įprasta būseną tikriausiai visiems. Pastebime, kiek mažai laiko praleidžiame gyvai bendraudami. Kontaktuojami akis į akį savo malonumui. Mūsų darbai ir laisvalaikis dažnu atveju yra kompiuterio ekranas ir internetinė erdvė. Internetinėje erdvėje paprasta apie save sukelti geresnį įspūdį, rasti bendraminčių ar netikrų draugų. Tai gali sukelti nemenką žalą jaunam žmogui, kuris negeba teisingai pasirinkti informacijos. Kita vertus yra galimybė bendrauti pasauliniu mastu. Susisiekti su kitame žemyne gyvenančiu žmogumi, kuris galbūt tave supranta. Socialiniuose tinkluose mes praleidžiame didžiąją dalį dienos. Visada esame pasiekiami savo mobiliųjų įrenginių pagalba. Todėl mūsų darbas ir laisvalaikis visada kartu.

Video reportažą sudaro du skirtingi siužetai. Pirmajame vaizduojama viena sėdinti mergina naršanti mobiliajame įrenginyje, antrame tamsoje iš arti pritrauktos akys per akinių rėmelius, kuriuose atsispindi kompiuterio monitorius [Pav. 19]. Tai vaizdai tiesiogiai susiję su mūsų gyvenimu, su tuo kaip atrodome iš šalies įnikę į savo išmaniuosius įrenginius. Vaizdas iš šono galbūt teikia nemažai informacijos apie tai kas slypi elektroninėje erdvėje, patyčios, priklausomybės ir pan.

Pav. 19. „Vienišumas“

„Šeima“ video analizė

Šiame video reportaže vaizduojama šeima, tėveliai ir mergaitė [Pav. 20]. Šių dienų visuomenėje yra menkai susimąstoma apie šeimos sampratą. Dažnu atveju tėvelių bendravimas tarpusavyje ir bendravimas su vaikais yra gana atsainus. Liūdna tačiau jau mažame amžiuje vaikai įpranta laiką leisti vieni, tėveliai vis mažiau randa laiko skirti dėmesio savo atžaloms. O kai vaikai užauga tai atsiliepia ir tėveliams. Jau suaugę vaikai stokoja dėmesio savo senyviems tėvams.

Video reportažą sudaro du siužetai, pirmajame siužete matoma visa šeima, Mergaitė laikoma už rankyčių, šeima bėga link kameros. Antrajame siužete pateikiamas tik tėvelio ir mergaitės žaidimas, tėvelis sūpuoja savo dukrele. Video siužetas pozityvus ir aktyvus.

Pav. 20. „Šeima“

„Susitikimas“ video analizė

Video reportažą sudaro du kadrai, kuriuose iš skirtingų pozicijų nufilmuotos dviejų žmonių kojos [Pav. 21]. Vaizduojamas susitikimas. Pirmajame kadre vaizdas pateikiamas iš šono, mergina pasistiebia. Antrajame kadre vaizdas pateikiamas trijų ketvirčių pozicijoje ir merginos kojų vaizdas paliekamas antrame plane.

Video reportažas pozityvaus pobūdžio. Kadangi vaizdas pateikiamas žemiau kojų kelių, žiūrovams suteikiama galimybė savaip interpretuoti pilną video turinį. Reportažo spalvinis sprendimas yra gana neutralus, pilki atspalviai žmonių avalynėje, aprangoje ir aplinkoje. Sportiniai bateliai simbolizuoja jaunus žmones, jų tarpusavio santykių pateikimas video reportaže suteikia pozityvią nuotaiką. Šiltas susitikimas, pasisveikinimas, apsikabinimas ar bučinyš į skruostus, tai be abejo yra malonių santykių pradžia.

Pav. 21. „Susitikimas“

„Močiutė“ video analizė

Kasdieną praeidami gatve susitinkame bent vieną galbūt vienišą garbaus amžiaus žmogų. Senjorų vienišumo priežastys gali būti labai įvairios, į užsienį išvykę artimieji, galbūt mirtis pasiglemžusi antrąją pusę ir pan. Šis video reportažas ypatingas tuo, kad vienišumas pateikiamas, ne tik tarp žmonių, bet ir tarp žmonių ir gyvūnų. Kadangi parodoma, kaip močiutė eidama šaligatviu susitinka (o galbūt močiutę susitinka) taip pat vienišas šuo. Atomazga įvyksta tada kai abu reportažo herojai pažvelgia vienas į kitą, tačiau šunelis nubėga tolyn [Pav. 22]. Žinoma galima pamąstyti kas būtų įvykę jei močiutė būtų bandžiusi šį šunelį pakalbinti ar pavaišinti. Tačiau viena aišku, kartais vienišumas slypi daug giliau nei galime suprasti pažiūrėję tik šį video reportažą.

Pav. 22. „Močiutė“

„Apmąstymas“ video analizė

Tikriausiai visi kartas nuo karto „paskęstame“ kasdienybės rutinoje. Namai, darbas, mokslai ir vėl viskas iš naujo kiekvieną dieną. Užduodame sau klausimą, dėl ko taip stengiamės? Galbūt dėl šeimos, tėvų gerovės, ar savo ateities. Tačiau visiems reikalingas pabėgimas nuo kasdienybės užburto rato. Malonu pabūti su savimi, pamąstyti, o ramybėje suprasti, kad mes stengiamės, dėl to, kad tikime savo jėgomis.

Video reportažą [Pav. 23] sudaro du skirtingi vaizdai, žmonių minios kojų vaizdas ir vienumoje pasilikęs jaunas vaikinąs. Šis video reportažas išsiskiria savo kontrastingais vaizdais. Žmonių minia, skubanti, bėganti savais reikalais ir vienuma papildyta gamtos vaizdais. Rudeniškos, neutralios video reportažo spalvos nuteikia atpalaiduojančiai, sutelkia mūsų dėmesį.

Pav. 23. „Apmąstymas“

9.2. Prislitimas

Prislitimą šioje interaktyvioje instaliacijoje sudaro aštuoni kilimėliai – padėklai su tekstu. Kilimėliai veikia mygtuko veikimo principu. Atsistojus įsijungia vaizdas ir garsas. Kiekvienas kilimėlis yra sujungtas su atskiru video vaizdu ir garsu. Pateiktos žymių filosofų bei rašytojų citatos [2. Lentelė]. Citatos yra priskirtos atskiriems video reportažams. Pasirinktos citatos netiesiogiai įprasmina video reportažus. Toliau pateikiama kilimėlių gamybos eiga, brėžinys ir pjūvis.

1. Lentelė.

Eil.Nr	Citata	Autorius
1.	„Meilė yra jėga, kurianti meilę“ ⁵¹	Erich Fromm
2.	„Vienatvė mus stumia į visas blogybes“ ⁵²	Seneka
3.	„Visi užjaučia, bet niekas nepadeda“ ⁵³	Seneka
4.	„Realus yra tiktai stebuklas“ ⁵⁴	Christian Morgenstern
5.	„Ilgiausia kelionė yra kelionė į save“ ⁵⁵	Dag Hammarskjöld.
6.	„Tik stebuklai padeda išverti kasdienybę“ ⁵⁶	Max Frisch
7.	„Jie gali todėl, kad mano, jog gali“ ⁵⁷	Vergilijus
8.	„Žmogus yra gimęs ne tik sau vienam“ ⁵⁸	Lukanas

Pav. 24. Pateiktas kilimėlio brėžinys, kuriame nurodyti pagrindiniai dydžiai ir šrifto garnitūros pavadinimas. Taip pavaizduotas pjūvis, kuriame nurodyta, kas sudaro kilimėlį. Kilimėlis veikia mygtuko principu. Grafiškai nurodytame pėdų plote išpjaunama ertmė putų porolono plėvelėje. Atsistojus abu skardos lakštai turi susiglausti. Nulipus vėl pasikelti.

⁵¹ Urtė Katinaitė „Aukso mintys“ 2006, Vilnius P. 373

⁵² Sigita Varnienė „Nesenstanti išmintis“ 2006, Vilnius P. 91

⁵³ T. p. P. 95

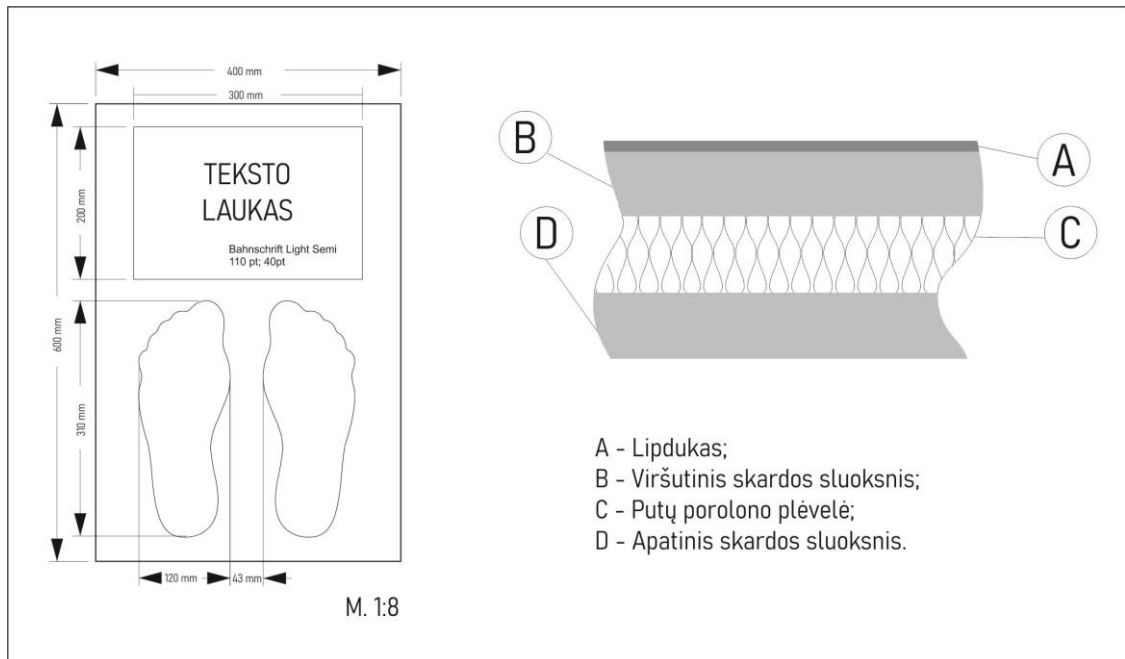
⁵⁴ Iris Seidenstricker „Žodžiai sielai“ 2008, Vilnius P. 45

⁵⁵ T. p. P. 80

⁵⁶ T. p. P. 95

⁵⁷ David Baird „Tūkstantis išminties kelių“ 2006, Vilnius P. 314

⁵⁸ Nora Jazbutytė „Istabiausias mintys. Citatų rinkinys“ 2006, Vilnius P. 49

Pav. 24. Kilimėlio priekinės projekcijos brėžinys ir pjūvis.

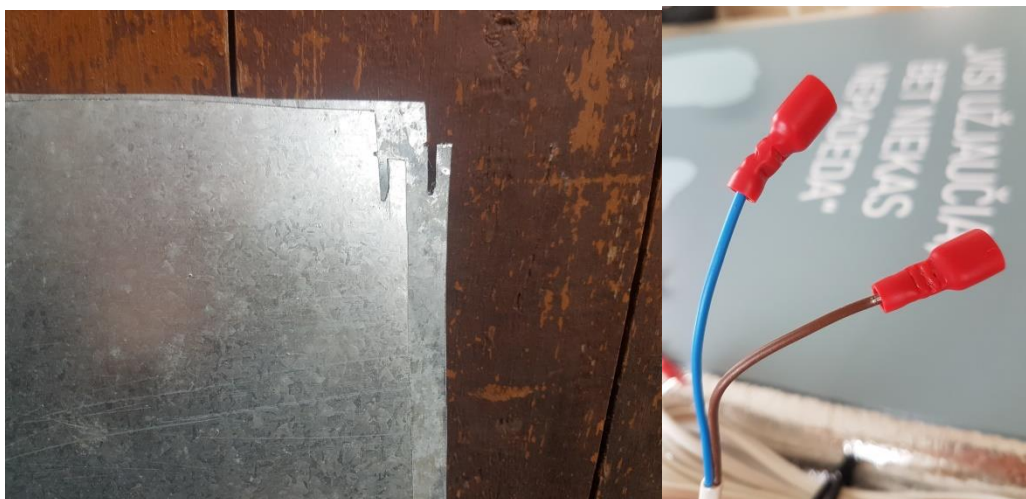
Kilimėlių gamybos etapai

1. Skardos lakštų pjaustymas ir aštrių briaunų apdorojimas [Pav. 25]. 2 mm. Skardos lakštai supjaustomi 400 mm pločio ir 600 mm ilgio lakštais. Kiekvienam kilimėliui reikalingi du tokių išmatavimų lakštai.

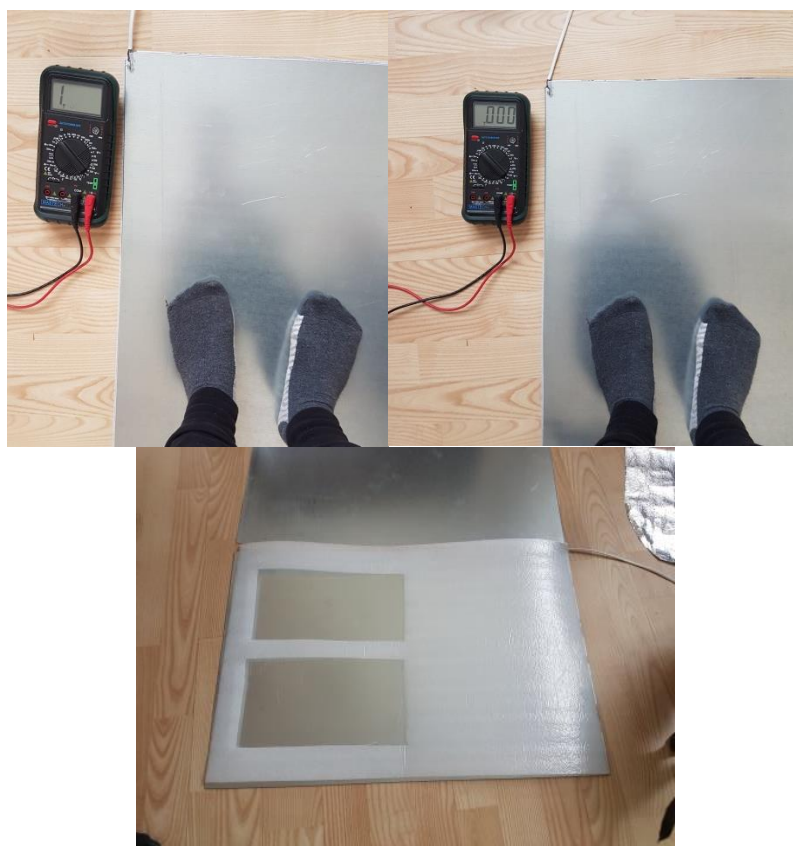
Pav. 25. Skardos lakštų pjaustymas ir briaunų apdorojimas

2. Skardos kilimėlių paruošimas elektros laidų prijungimui. Viename kilimėlio kampe lygiagrečiai išpjaunama vieta laidams prijungti [Pav. 26]. Laidai sujungiami su el. antgaliais. Laidų ilgis 6 metrai. Toks ilgis pasirenkamas nustačius minimalų projektoriaus ir kilimėlių atstumą iki sienos.

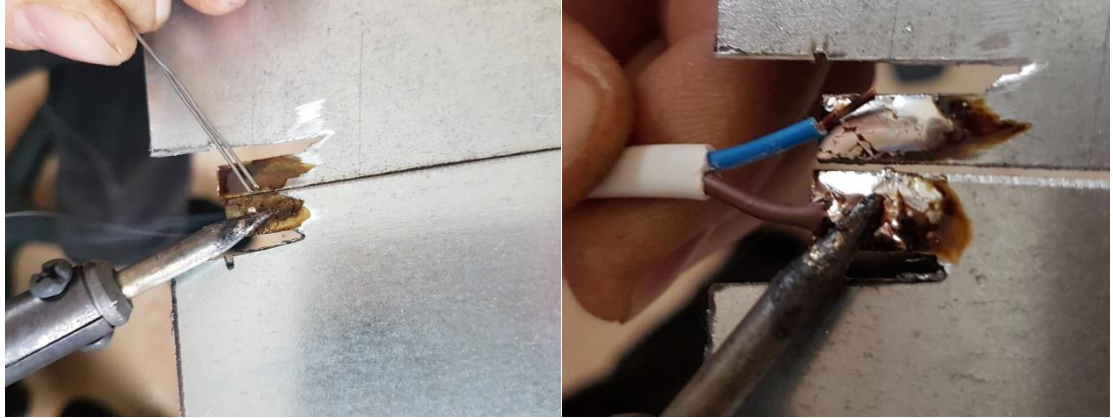
Pav. 26. Skardos lakštų ir elektros laidų paruošimas.

3. Iškerpamas vidinis sluoksnis metalizuotos 3 mm storio porolono plėvelės kiekvienam kilimėliui. Atliekamas bandymas [Pav. 27] sužinoti kokio dydžio ertmės polietileno sluoksnyje išpjaustyti.

Pav. 27. Bandymas 1

4. Laidų paruošimas ir litavimas. Pašalinamas papildomas cinko sluoksnis geresniam laidų ir skardos sukibimui. Lituojami laidai [Pav. 28]. Estetiškam galutiniam vaizdui pasirenkamas baltas dviejų gyslų elektros laidas.

Pav. 28. Skardos paruošimas ir litavimas.

5. Kilimėlio sluoksnių jungimas ir lipduko klijavimas. Prie skardos lakštų pritvirtinami laidai. Kilimėliai surinkti, klijuojami lipdukai Patikrinama ar kiekvienas kilimėlis veikia ant jo atsistojus ir ar išsijungia nulipus [**Pav. 29**].

Pav. 29. Lipduko klijavimas ir kilimėlių galutinis bandymas.

9.3.Garsas

Kiekvienam video reportažui parinkta žymaus žmogaus citata. Atsižvelgus į kiekvieną video reportažą ir žymią citatą yra parenkama ir muzikinė kompozicija. Muzikinės kompozicijos parenkamos iš nemokamų ir laisvai naudojamų programos melodijų sąrašo. Kiekviena melodija atitinka video reportažo nuotaiką. Tokiu būdu siekiama dar labiau suaktyvinti kiekvieno kilimėlio kombinacijos t, y (vaizdo, teksto ir garso) išpūdį.

Pozityvaus turinio video reportažams tokiems kaip: „Susitikimas“, „Šeima“, „Žingsniai“ priskiriamos greitesnio tempo ir aukštesnės tonacijos muzikinės kompozicijos. Šie video reportažai, taip pat kaip ir jiems priskirtos žymių žmonių citatos verčia mus jaustis pozityviais ir aktyviais. Tuo tarpu liūdnesnio turinio video reportažams ir citatoms priskiriamos lėtesnės ir

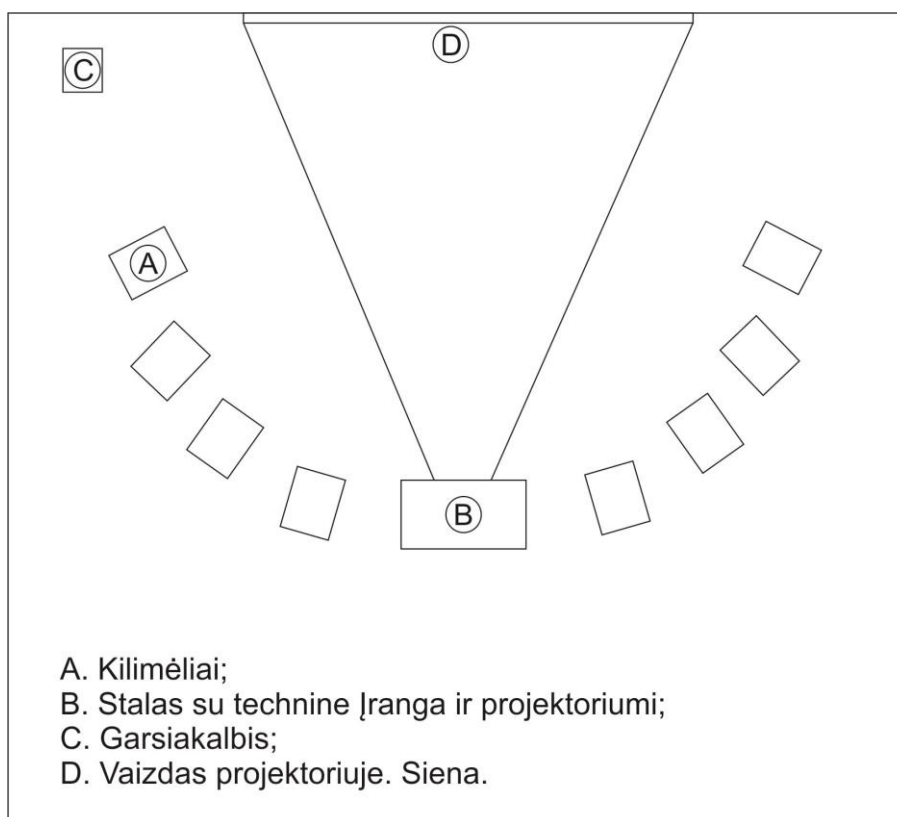
mažiau pozityvios muzikinės melodijos. Šios melodijos sustiprina ilgesio, apmąstymų ir savęs ieškojimo pojūčius.

2. Lentelė

Eil. Nr.	Video reportažas	Citata	Melodija
1.	„Izoliacija“	„Žmogus yra gimęs ne tik sau vienam“ Lukanas	Melodija 1
2.	„Žingsniai“	„Ilgiausia kelionė yra kelionė į save“ Dag hammarskjöld	Melodija 2
3.	„Kūdikis“	„Realus yra tiktai stebuklas“ Christian Morgenstern	Melodija 3
4.	„Vienišumas“	„Vienatvė mus stumia į visas blogybes“ Seneka	Melodija 4
5.	„Šeima“	„Meilė yra jėga, kurianti meilę“ Erich Fromm	Melodija 5
6.	„Susitikimas“	„Tik stebuklai padeda išverti kasdienybę“ Max Frisch	Melodija 6
7.	„Močiutė“	„Visi užjaučia, bet niekas nepadedą“ Seneka	Melodija 7
8.	„Apmąstymas“	„Jie gali todėl, kad mano, jog gali“ Vergilijus	Melodija 8

Kiekviena muzikinė melodija buvo pasirinkta išanalizavus turimas vaizdo ir citatų kombinacijas [Lentelė 2] reikia atkreipti dėmesį, kad pasirinktos instaliacijos sudedamosios dalys yra visiškai individualios.

10. INTERAKTYVIOS INSTALIACIJOS „KARTU“ EKSPONAVIMO PLANAS

Pav. 30 Interaktyvios instaliacijos „Kartu“ eksponavimo planas

Eksponavimo plane numatyta stalą su įranga statyti viduryje patalpos. Iš abiejų pusių puslankio forma išdėlioti kilimėlius [Pav. 30]. Minimalaus projektoriaus atstumas nuo sienos priklauso nuo projektoriaus techninių parametrų.

Pastaba: Eksponavimo planas gali kisti dėl ploto dydžio ir kitų veiksmų.

10.1. Pristatomasis video reportažas

Prieš viešą šios instaliacijos pristatymą buvo numatyta sukurti pristatomąjį video reportažą [Pav. 31]. Reportažo paskirtis yra iš anksto neeksponuojant šios instaliacijos ją pristatyti. Video reportaže pristatoma aš (Interaktyvios instaliacijos autorė), taip pat yra pristatomas instaliacijos pavadinimas, bei jo paaiškinimas, problema ir visi elementai kurie sudaro šią instaliaciją.

Video reportaže yra vaizduojama autorė, kilimėliai su citatomis, veikimo principas ir keletas video reportažų, kurie yra šios instaliacijos dalis. Taip pat video reportaže suteikiama galimybė pamatyti instaliacijos planą, darbą programine įranga ir pan.

Pristatomasis video buvo nufilmuotas Panevėžio Juozo Miltino dramos teatre 2019 lapkričio 16 dieną.

Pav. 31. Pristatomasis interaktyvios instaliacijos „Kartu“ video reportažas

IŠVADOS

1. Autoriai skirtingai įvardija naująsias medijas, todėl tikslaus apibrėžimo kas yra naujosios medijos kol kas nėra. Tačiau labiausiai priimtina jas nusakyti kaip meno ir technologijų sąveikos rezultata. Tai komunikacijos priemonės, tarp meno ir žiūrovo.
2. Medijų menas suteikia galimybę kurti pasitelkiant naująsias technologijas, ieško naujų terpių menui kurti, tačiau didžiausia problema yra grįžtamojo ryšio trūkumas
3. Aptarus garsų rūšis, galima teigti, kad garsai skirtingai veikia žmogaus fizinę ir psichologinę būseną. Garsai veikia žmogaus sąmonę ir pasąmonę, skatindami ir slopindami įvairius procesus žmogaus organizme.
4. Garso menas savo daugialypiškumu suteikia galimybę menui būti išgirstam. O menininkams naują terpę kurti. Garsinė meno instaliacija yra viena iš garso meno rūšių yra, ji vyksta trimatėje erdvėje.
5. Vertybės apibūdinamos kaip žmonių tarpusavio santykių ir santykio su savimi būdas. Teorinė analizė atskleidė, kad vienišumas plačiai paplitęs šiuolaikinėje visuomenėje tarp įvairaus amžiaus žmonių. Tai pasireiškia, kai nepatenkinami artimo bendravimo ir reikalingumo poreikiai.
6. Šiuolaikinio meno kūrėjai siekdami sukurti dar įtaigesnius meno kūrinius bendradarbiauja su įvairių sričių specialistais. Todėl galima teigti, kad naujųjų medijų sąvoka šiuolaikiniame mene apjungia įvairias meno ir mokslo sritis.
7. Atlikus kūrybinius interaktyvios instaliacijos eskizus buvo nuspręsta, kad šią instaliaciją sudarys: Vaizdas, garsas ir prisilietimas. Vaizdas – 8 video reportažai, Prisilietimas – 8 kilimėliai su žymių filosofų bei rašytojų citatomis ir 8 trumpos muzikinės kompozicijos sujungtos su video reportažais.
8. Instaliacija įsijungia kai užlipama ant vieno iš kilimėlių. Atsistojus įsijungia vaizdas ir garsas.
9. Kūrybinis eksperimentas siekiant patikrinti „MaKey MaKey“ programinės įrangos veikimą buvo atliktas sėkmingai. Nuspręsta šią programinę įrangą pasitelkti kuriant magistro baigiamąjį kūrybinį darbą.
10. Sukurta instaliacija suteikia galimybę žiūrovui tiesiogiai dalyvauti ir įtakoti meno procesą. Taip pat iliustruoja šiuolaikinės visuomenės socializacijos problemas.
11. Pasitelkus interaktyvios instaliacijos „Kartu“ veikimo principą, instaliaciją būtų galima pritaikyti kaip edukacinę priemonę muziejuose, mokyklose ir kt.

NAUDOTA LITERATŪRA

1. Bajarkevičius Tautvydas. Garso menas performatyviųjų naujų medijų praktiku kontekste. In: Acta Academiae Atrium Vilnesis. Vilnius: VDA leidykla 2007
2. Bajarkevičius Tautvydas. Tarpdiscipliniai garso meno kontekstai. In: Acta Academiae Artium Vilnesis. Dailė. Vilnius: VDA leidykla 2009
3. Bolter, David; Grusin, Richard, Remediation: Understanding New Media, The MIT Press, 2000
4. Cfr. MCLUHAN, Marshall. Kaip suprasti medijas: žmogaus tęsiniai. Vilnius, 2003.) (Andrius Gudauskas. NAUJŲJŲ MEDIJŲ VARTOTOJAS-KŪRĖJAS IR KINEMATOGRAFINIS MĄSTYMAS“ Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas Universiteto g. 3, LT-01513 Vilnius, Lietuva
5. Halder A. Filosofijos žodynas. Vilnius, 2000
6. Kaluginas. A. Specialioji pažyma. Vieniškumo problema. Vilnius, 2018-03-12
7. Lev Manovich. „Naujų medijų kalba“ Vši Mene. 2009
8. Lukys Alvydas „Medijų pagrindai“, VDA, 2008
9. Michelkevičius V. „Medijų kultūros balsai – teorijos ir praktikos“ Vilnius MENE, 2009.
10. Michelkevičius V. Meno ir komunikacijos studijų sąveika: medijos ir medijų menas // Medijų studijos: filosofija, komunikacija, menas. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2007.
11. Nevinskaitė L. Šiuolaikinės medijos ir masinės komunikacijos teorija. Vilnius,. „Petro Ofsetas“, 2011
12. Olimpija Armalytė „Anglų kalbos mokomasis žodynas“ 1997, Vilnius p. 396
13. Projektas – muzika“ [Interaktyvus], http://projektas-muzika.lmta.lt/media/rasa_jautakyte/146599.html [žiūrėta: 2018-10-21]
14. Pruskus. V, „Multikultūrinė komunikacija ir vadyba“ Vilnius, 2003
15. R. Lekavičienė, D. Antinienė. Bendravimo psichologija šiuolaikiškai. Vilnius, 2019
16. Scolari, C . A. Mapping Conversations about New Media: The Theoretical Field of Digital Communication. New Media Society, 2009
17. Stasiulionytė Martyna, VDA Magistro darbas „ Interaktyvumo formos Lietuvos medijų meno kontekste“ Kaunas, 2013
18. Tarptautinių žodžių žodynas. 2005, Vilnius
19. Tarptautinių žodžių žodynas. 2005, Vilnius
20. Vasiliauskas. R. Vertybių pedagogika. Vilnius, 2005
21. „Garso meno samprata“ [Interaktyvus], <http://www.modus-radio.com/apzvalgos/garso-meno-samprata> [žiūrėta: 2018 10 24]

22. „Kokie infragarso šaltiniai gamtoje ir koks infragarso poveikis žmogui?“, [interaktyvus], 2008,
http://www.arzinai.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=2546:infragarsopov-eikis-zmogui&catid=65:fizika&Itemid=641 [žiūrėta 2018-10-21]
23. „Marshallo mcluhano galaktika“ [Interaktyvus]
<http://www.universitetozurnalistas.kf.vu.lt/2011/08/marshallo-mcluhano-galaktika/> [žiūrėta: 2018 10 22]
24. „Media“ [Interaktyvus] <https://lt.wikipedia.org/wiki/Media> [Žiūrėta 2018 10 22]
25. „Medijų menas“ [Interaktyvus] <https://giedregie.wordpress.com/2010/02/21/mediju-menas/> [Žiūrėta: 2018 10 21]
26. „Julijonas Urbonas“ [Interaktyvus], <http://index.ldis.eu/portfolio/julijonas-urbonas/> [žiūrėta 2018 10 26]
27. „Julijonas Urbonas“ [Interaktyvus] <http://lithuanianculture.lt/atlikejai/julijonas-urbonas-2/> [žiūrėta 2018 10 26]
28. „LINES - Interactive Sound Art Exhibition“ [Interaktyvus]
<https://cycling74.com/projects/lines-interactive-sound-art-exhibition/> [Žiūrėta: 2019 06 17]
29. „Pučiamųjų orkestras interaktyvi garsinė instaliacija“ [Interaktyvus],
<http://balsas.cc/puciamuju-orkestras-interaktyvi-garsine-grafine-instaliacija/> [Žiūrėta 2018 10 25]
30. Exhibitions“ [Interaktyvus], <http://www.cac.lt/lt/exhibitions/past/04/1422> [žiūrėta: 2018 10 25]
31. Ice bellows remix“ [Interaktyvus], <http://nikkipike.com/projects/ice-bellows-remix/> [žiūrėta: 2018 10 24]
32. Nomedas ir Gediminas Urbonai“ [Interaktyvus] <http://lithuanianculture.lt/atlikejai/nomeda-and-gediminas-urbonas-2/> , [Žiūrėta: 2018 10 25]
33. Projektas – muzika“ [Interaktyvus], http://projektas-muzika.lmta.lt/media/rasa_jautakyte/146599.html [žiūrėta: 2018-10-21]
34. Rebekah Wostrel „Ping“ [Interaktyvus] <http://www.rebekahwostrel.com/#/ping/> [žiūrėta: 2018 11 13]
35. ŠMC „Darius Žiūra – Kita erdvė“ [Interaktyvus]
<http://www.cac.lt/lt/exhibitions/past/98/1622> (žiūrėta: 2018 11 13)
36. Viki Žodynas [Interaktyvus] „Interaktyvumas“ (Prieiga per internetą)
<https://lt.wiktionary.org/wiki/interaktyvumas> [Žiūrėta: 2018 10 21]
37. Visuotinė Lietuvių enciklopedija „Darius Žiūra“ [Interaktyvus]
<https://www.vle.lt/Straipsnis/Darius-Ziura-118859> (žiūrėta: 2018 11 13)

38. Visuotinė Lietuvių Enciklopedija [Interaktyvus] Vertybė
<https://www.vle.lt/PaieskosRezultatai?search=vert%C3%BDb%C4%97> [Žiūrėta: 2019 04
24]

PAVEIKSLĖLIŲ SĄRAŠAS

1. Pav. „Svarbiausi bendravimo aspektai“ R. Lekavičienė, D. Antinienė. Bendravimo psichologija šiuolaikiškai. Vilnius, 2019
2. Pav. „Emisija 2004: Nomedas ir Gediminas Urbonai. RR: Ruta Remake“ 2004. „Nomedas ir Gediminas Urbonai“ [Interaktyvus <http://lithuanianculture.lt/atlikejai/nomeda-and-gediminas-urbonas-2/>], [Žiūrėta: 2018 10 25]
3. Pav. Julijonas Urbonas interaktyvus meno ir dizaino projektas „Pučiamųjų orkestras“. „Pučiamųjų orkestras interaktyvi garsinė instaliacija“ [Interaktyvus], <http://balsas.cc/puciamuju-orkestras-interaktyvi-garsine-grafine-instaliacija/> [Žiūrėta 2018 10 25]
4. Pav. Julijonas Urbonas interaktyvi meno instaliacija „Sapnų viešbutis“, Lisabonos architektūros trienalė. 2013. „Julijonas Urbonas“ [Interaktyvus], <http://index.ldis.eu/portfolio/julijonas-urbonas/> [žiūrėta 2018 10 26]
5. Pav. Darius Žiūra Meno instaliacija „Kita erdvė“ Šiuolaikinio meno centras. ŠMC „Darius Žiūra – Kita erdvė“ [Interaktyvus] <http://www.cac.lt/lt/exhibitions/past/98/1622> [žiūrėta: 2018 11 13]
6. Pav. Interaktyvi garso instaliacija „Ice Bellows“ Nikke Pike. Ice bellows remix“ [Interaktyvus], <http://nikkipike.com/projects/ice-bellows-remix/> [žiūrėta: 2018 10 24]
7. Pav. Anreas Lind Interaktyvi garso instaliacija „Lines“. Västerbotten museum. 2016. „LINES - Interactive Sound Art Exhibition“ [Interaktyvus] <https://cycling74.com/projects/lines-interactive-sound-art-exhibition/> [Žiūrėta: 2019 06 17]
8. Pav. Maria Koshenkova „Wal – sound, light and glass insltiation“ Liudvik museum. 2013. „Maria Koshenkova – Contemporary Glass Sculptures & Installations“ [Interaktyvus] <http://mariakoshenkova.com/installations/wall-sound-light-and-glass-installation/> [Žiūrėta: 2019 06 17]
9. Pav. Rebekah Wostrel ir Ted Coffey Interaktyvi garso skulptūra „Ping“ Princeton University 2007. Rebekah Wostrel „Ping“ [Interaktyvus] <http://www.rebekahwostrel.com/#/ping/> [žiūrėta: 2018 11 13]
10. Pav. Eskizas „Interaktyvi instaliacija: nuotaikos spalva“
11. Pav. Eskizas „Interaktyvi instaliacija: Nuotaikos prognozė“
12. Pav. Eskizas „Interaktyvi instaliacija: Prisilietimas“
13. Pav. Eskizas „Interaktyvi instaliacija: Lietuvai“
14. Pav. Garso meno instaliacija. Eksperimentas „Girdėti meną“ 2018 11 20, Senvagės skulptūrų parkas, Panevėžys.
15. Pav. Kilimėlių eskiziniai variantai.

16. Pav. „Izoliacija“
17. Pav. „Žingsniai“
18. Pav. „Kūdikis“
19. Pav. „Vienišumas“
20. Pav. „Šeima“
21. Pav. „Susitikimas“
22. Pav. „Močiutė“
23. Pav. „Apmąstymas“
24. Pav. Kilimėlio priekinės projekcijos brėžinys ir pjūvis.
25. Pav. Skardos lakštų pjaustymas ir briaunų apdorojimas.
26. Pav. Skardos lakštų ir elektros laidų paruošimas.
27. Pav. Bandymas 1.
28. Pav. Skardos paruošimas ir litavimas.
29. Pav. Lipduko klijavimas ir kilimėlių galutinis bandymas.
30. Pav. Interaktyvios instaliacijos „Kartu“ eksponavimo planas.
31. Pav. Pristatomasis interaktyvios instaliacijos „Kartu“ video reportažas